

KID E

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 4 • 2015

TEEMA
SUURI
totuusnumero!

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 4 • 2015

www.ulapland.fi/kide

Kide on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti. Seuraava Kide ilmestyy maaliskuussa 2016.

Päätoimittaja OLLI TIURANIEMI

Tiedetoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittaja SARI VÄYRYNEN

Art Director IRMA VARRIO

Valokuvaaja ANNA-LEENA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset TARJA HELALA

Osoitteenmuutokset: tiedotus@ulapland.fi

Päätoimittaja puh. 0400 695 418

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 4500 kpl, painopaikka Erweko Oy, Oulu 2015. ISSN 0787-0965.

Lehti ottaa sitoumuksetta vastaan aineistoja, mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti: www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

ANNA-LEENA MUOTKA

tekijä

Marjo Laukkanen

Tiedetoimittaja, Lapin yliopisto

Marjo Laukkanen kokosi lehden teeman ja Opiskeluaosion, kirjoitti neljä juttua ja osti kasan pikkueläimiä:

”Olen kysytellyt totuus-teemaa mielessäni pitkään. Aihe on kutkuttanut, mutta samalla siihen tarttuminen on hirvittänyt. Teeman haudanvakavan pinnan alla kuplii aimo annos pilkettä silmäkulmassa.

Jonkinlaisen huipennuksen koin tiedetoimittajan urallani, kun tilasin artikkelia työnimellä Totuus to-
tuudesta. Kollega kysyi, että mitä totuuden jälkeen voi enää tavoitella. Totesin, että seuraavaksi down-
siftaamme ja pohdimme vaikka vapautta.”

TEKIJÄ-palstalla esittelen lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä MARKKU HEIKKILÄ
- Sámegillii OUTI LÄNSMAN
- 5 Mie
- 6 Aura
- Luovat
- 7 Arktis
- Kolumni ROSA LIKSOM
- 8 Kiehin OLLI TIURANIEMI
- Arviot

TUOKIO

- 28 Tuokio arktisessa IRMA VARRIO

OPISKELUA

- 30 Sarjakuva VILLE KANABRO
- Blogi NIKO-VILLE MOILANEN & LAURI KATTILAKOSKI
- 31 Opiskelu-uutiset
- 33 Alumni

KITEYTYKSET

- 36 Tutkimus Sattumalta marttatutkijaksi
- 38 Taide Kivestä syntyi maan tapa –
vieraileva taiteilija Matti Nurminen

HIPUT

- 42 Kotisivu
- 43 Eskon puumerkki PETRI KOIKKALAINEN
- 44 Julkaisuja
- 47 Väitökset
- 49 Lyhyet
- 58 Hiutaleita AINI LINJAKUMPU

TEEMA Suuri totuusnumero!

Tutkimuksessa kaikki on suhteellista – diskursiivia, narratiivia, konstruktiota – mutta kansaa kiinnostaa totuus. Antakaa se meille nyt!

9 Pääkirjoitus **MARJA TUOMINEN** Mitä ehkä tapahtui? • 10 Sinun, minun ja totuus • 18 Muutamia totuuksia yliopistotyöstä • 21 Kolumni **OLLI TIURANIEMI** Totuus on tuotava julki • 22 Kohtuullinen totuus • 24 Totuuden totuus • 26 Kolumni **JUHA KARHU** Oikeus, totuus ja kokemus

” Totuus on jotakin, jota tutkimuksessa tavoittelemme mutta jota emme tavoita.

10

21

Totuus on tuotava julki.

18

”

Apurahatutkijana minulla ei ole työnantajaa eikä työsuhdetta.

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA-LEENA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä
MARKKU HEIKKILÄ

TUTKIKAA MEITÄ

Islannissa Reykjavikissa pidettiin lokakuussa masiivinen arktinen konferenssi. Ranskan presidentti lensi sinne pitämään puhetta. Paavi lähetti tervehdyksensä. Eri maat kertoivat omista arktisista tekemisestään. Saksan ja Kiinan tapaiset maat ovat tässä seurassa jo tuttuja, mutta nyt siellä oli Brasiliakin.

Arktisesta tutkimuksesta puhuttiin tietysti paljon. Powerpoint -dioja vilisti seinillä, ja kaikissa niissä oli kuvia jäästä, laivoista, revontulista, tutkijoista tutkimassa huippuvarusteissaan, alkuperäiskansoista tekemässä jotain mitä alkuperäiskansojen odotetaan tekävän, kolkoista rakennuksista karussa ympäristössä.

Yksi kuva taisi olla Tromssasta. Yksikään ei ollut Lapista. Kun kaikki nämä kansalliset ja kansainväliset tutkimusryhmät selittivät tekemisiään, kenenkään tutkimuskartalla ei ollut Lappia, Suomen arktista aluetta.

Eikö täällä ole mitään, mitä tutkia? Tulkaa tänne ja tutkikaa meitä. Tahdomme vastauksia. Vai pitääkö meidän vain omin voimin ymmärtää, mitä täällä oikein tapahtuu?

SÁMEGILLII

Dán spálttas čállet olbmot, geat beroštit
sámedutkamušas, sámegielas ja sámekultuvrras.
Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta,
-kielestä ja -kulttuurista kiinnostuneet henkilöt.

TURKU GIRJEMEASSUIN SÁMEKULTUVRRA JA -GIRJJÁLAŠVUOHTA HUI VIIDÁT OVDAN

Golggotmánu álggus orui dego olles Sápmi livčče johttán Turku Girjemeassuide. Sámeprogramma lei meassuin earenomáš ollu go Sápmi lei meassuid nubbin ruovtturiikka temán. Meassogallededdiin lei vejolašvuolta oahpásmuvvat sámekultuvrii – ja girjjálašvuhtii ja maiddái sámegirječállide. Programmas lei ee. musihkka, girjjálašvuolta, divttat, dáidda, filmmat, dálá sámi dáidda, ságastallamat ja rap-musihkka ja luohiti.

Meassuin ledje mielde 20 sámegirječállii ja sii ledje bohtán Suomas, Ruotas, Norggas ja Frankriikkas. Girjemeassuin ledje maid valjis girjealmmuheamit, earenoamážit suomagielat jorgalusat. Sámi girjjálašvuolta ja sámegirječállit ledje ovdan mángga programmas ja mángga lávddi alde ja girječállit ledje duhtavaččat dáhpáhušii ja sávvet seammalágana maid Norgga ja Ruota beallai. Girječállii Rauni Magga Lukkari muitalii, ahte meassuin son dovddai vuosttas gearde iežas 40 jagi girječállieallima áiggi iežas seammaárvosažžan váldoservodaga girječálliguin.

SAAMELAISKULTTUURIN JA -KIRJALLISUUDEN KAVALKADI

Lokakuun alussa pidetyillä Turun Kirjamesuilla oli esillä kaikkien aikojen mittavin saamelaiskulttuurin ja -kirjallisuuden kavalkadi kun Saamenmaa oli tapahtuman toisena kotimaisena teemana. Messuvierailla oli upea tilaisuus tutustua saamelaiskulttuuriin ja saamelaiseen kirjallisuuteen ja kirjailijoihin. Ohjelmaa oli mm. musiikin, kirjallisuuden, runouden, taiteen, elokuvien, nykytaiteen, keskustelujen ja rapin ystäville.

Messuilla oli mukana 20 saamelaiskirjailijaa, ja heitä oli tullut Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Ranskasta. Kirjamesuilla oli myös runsaasti kirjanjulkistamisia, erityisesti suomennoksia. Saamelainen kirjallisuus ja saamelaiskirjailijat olivat esillä useilla ohjelmalavoilla ja -numeroissa, ja kirjailijat olivat tyytyväisiä tapahtumaan ja toivovat vastaavanlaista myös Norjan ja Ruotsin puolelle. Kirjailija Rauni Magga Lukkari kertoi messuilla kokeneensa ensimmäistä kertaa 40-vuotisen kirjailijauransa aikana olleensa yhdenvertainen ja tasa-arvoinen valtakulttuurien kirjailijoiden kanssa.

OUTI LÄNSMAN

Sápmi-temá koordináhtor, Sámi oahpahusguovddáš
Saamenmaa-teeman koordinaattori, Saamelaisalueen koulutuskeskus

mie

ROBIN WANG

Jokien ympärillä on monta Kiinaa

Jos kiinalaista yhteiskuntaa pitää kuvata yhdellä sanalla, se olisi monimuotoisuus, sanoo kalifornialaisen Loyola Marymount Universityn filosofian professori Robin Wang. Hän vieraili Lapin yliopistolla lokakuussa.

Näkyvimmin yhteiskunta jakautuu vaurauden perusteella. Kiinassa on superrikkaita, miljoonia miljonäärejä sekä laaja, mukavasti elelevä keskiluokka. On myös kujilla ja rakennustyömailla työskentelevä sisäisten siirtolaisten valtava monilukuinen joukko sekä maaseutu, jossa auraa vetävät traktorien ohella härät ja mukavuuksilaitokset eivät toimi vedellä.

Maantieteellisessä ja filosofisessa mielessä Kiina jakaantuu etelään ja pohjoiseen. Jangtsen ja Keltaisenjoen pohjoispuolelta on peräisin kungfutselaisuus ja etelästä taolaisuus. Molemmilla on roolinsa kiinalaisessa ajattelussa globaalin kapitalismin ja kommunismin rippeiden ohella.

– Kiinaa tulisi tarkastella monikerroksisesti. Ei tulisi verrata appelsiinia ja omenaa, vaan katsoa, mikä jonkinlaisen kaikille yhteisen ihmisyyden tila on. Sekä länsimaissa että Kiinassa esimerkiksi onnellisuus ja terveys ovat tärkeitä ihmisille. Kuitenkaan ei ole yhtä ainoaa vastausta, miten nämä seikat voidaan taata tai miten niitä pitäisi lähestyä, sanoo Robin Wang.

Professori nostaa esimerkiksi Kiinan syntyvyyttä rajoittavan politiikan, jota on kritisoitu länsimaissa.

– Jos vieraillet Kiinassa, näet, miten kansoitettu maa todella on – huolimatta syntyvyyttä rajoittavasta politiikasta. Ei ole helppo sanoa, mitä todella pitäisi tehdä.

Länsimaissa katsotaan usein, että ihmisoikeudet eivät Kiinassa toteudu eikä maassa ole sananvapautta. Robin Wang sanoo, että asiassa sekä on että ei ole perää.

– Kiinan hallinnossa ihmisoikeudet ymmärretään taloudellisten oikeuksien näkökulmasta. Kun ihmisillä on ruokaa pöydässä ja elämän perusedellytykset kunnossa, ihmisoikeudet toteutuvat. Kun asiaa katsotaan länsimaisesta näkökulmasta, jolloin ihmisoikeudet tarkoittavat esimerkiksi sananvapautta, uskonnonvapautta ja niin edelleen, asia on monimutkaisempi ja vastaus on kyllä ja ei.

Wang täsmentää, että esimerkiksi sananvapaus on Kiinassa hyvin laajaa, mutta ei ulotu kaikkiin aiheisiin.

– Lyhyesti sanottuna, voit sanoa mitä tahansa, kunhan et kritisoi suoraan hallitusta ja vallanpitäjiä.

– Sosiaalinen media on nuorille todella tärkeä ja siellä keskustellaan myös politiikasta. Hallitus yrittää kontrolloida sisältöjä, mutta niiden täydellinen hallinta ei ole mitenkään mahdollista. Poliittisen puheen kontrolli on tätä kautta vähemmän kuin aikaisemmin.

ONKO VENÄJÄN ARKTINEN ÖLJYNTUOTANTO SOSIAALISESTI VASTUULLISTA?

Iso osa Eurooppaan tuodusta öljystä tulee Venäjältä – ja Suomeen tuodusta öljystä liki kaikki. Siitä huolimatta tiedämme hyvin vähän siitä, millaisissa olosuhteissa öljy Venäjällä tuotetaan.

Tätä tietovajetta täyttää kauppa- ja teollisuuden professori Soili Nystén-Haaralan vetämä kansainvälinen tutkimushanke, joka tutkii öljyntuotannon verkostoja Venäjän arktisella alueella erityisesti sosiaalisen vastuun näkökulmasta. Käytännössä esimerkiksi sitä, miten öljy-yhtiöt jakavat saamiaan hyötyjä paikallisille asukkailla ja miten ne huolehtivat haittojen poistamisesta tai niiden kompen-

soinnista poronhoitajille ja alkuperäiskulttuurien elinkeinoille. Ja vastaako öljy-yhtiöiden vuosiraporteissaan antama kuva sosiaalisesta vastuusta sitä, mitä tapahtuu paikan päällä tuotantoalueilla.

Venäjän liittovaltio ei sääntele tehokkaasti öljyntuotannon sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia. Käytännöt vaihtelevatkin suuresti eri alueilla.

– Esimerkiksi Nenetsian autonominen alue pystyy muita alueita paremmin tekemään suoria sopimuksia öljy-yhtiöiden kanssa ja siten saamaan enemmän verotuloja itselleen. Syynä on ilmeisesti alueen autonominen status. Muutoin

lähes kaikki verotulot menevät Moskovaan, professori Nystén-Haarala toteaa.

Nelivuotista tutkimusta rahoittaa Suomen Akatemia, ja siinä on mukana oikeustieteen ja sosiologian tutkijoita Lapin, Turun ja Itä-Suomen yliopistosta sekä Pietarin itsenäisen sosiaalitutkimuksen keskukselta. Tutkimusverkostossa ovat myös Wageningenin yliopisto Hollannista, Pietarin eurooppalainen yliopisto, Bergenin yliopisto Norjasta ja Bowdoin College Yhdysvalloista.

SARI VÄYRYNEN

luovat

Taiteellista toimintaa Lapin yliopistossa

Galleria Hämärä.

GALLERIA LÄHES JOKA SORMELLE

Tänä syksynä yliopiston taide- ja muotoiluopiskelijat sekä paikallinen kulttuuriväki ovat saaneet iloa, sillä taiteiden tiedekunnan näyttelytilat ovat laajentuneet huomattavasti. Nyt tiedekunta ylläpitää yhdeksää galleriaa. Hämärä, Kajo, Kilo, Kopio, Lyhty ja Seinä sijaitsevat yliopiston pääkampuksella ja Valo sekä Katve 1 ja 2 Arktikum-talossa Rovaniemen keskustan tuntumassa.

Gallerioissa on vuosittain noin 90 näyttelyä, ja jokaisella gallerialla on omanlainen profiili.

– Arktikumissa Valo mahdollistaa isotkin näyttelyt 315 neliön tilallaan, ja pääkampuksella Kopio esittelee taiteellisia tutkimuksia, mainitsee näyttelytoiminnan yliopisto-opettaja Leila Lipiäinen muutamia esimerkkejä.

Suurimmaksi osaksi gallerioissa on esillä opintoihin liittyviä näyttelyitä omilta taide- ja muotoiluopiskelijoilta mutta myös henkilökunnan, projektien ja tapahtumien näyttelyitä. Leila Lipiäinen kertoo, että näyttelyt ovat osa tiedekunnan monia opintojaksoja. Opiskelijoille oman näyttelyn pystyttäminen on oppimistilanne.

– On loistavaa, että opiskelija saa näyttää työnsä tulokset oikeassa ympäristössä. Tällöin taide tulee esille taiteena.

SARI VÄYRYNEN

SULAVAN LUMEN TAJU

Yksi asia helpottaa pohjoisiin talviin sopeutumista: lumesta tykkääminen. Yllä-tin itseni haaveilemasta lumesta jo elo-kuussa, kun tutulla lenkkipolulla ajat-telin, että kohta tänne pääsee hiihtä-mään, jippii.

Johtuuko vanhenemisesta vai mis-tä, mutta viime vuosina olen hurah-tanut yhä pahemmin hiihtoon, tähän pe-rin juurin kansalliseen identiteettiimme kuuluvaan lajiin. Viime kevään viimeiset lenkit menivät jo vesihiihdoksi, kun suk-sia ei millään malttanut ripustaa nau-laan.

Vierailin vähän aikaa sitten Ilmatie-teen laitoksen tiluksilla Sodankyläs-sä ja havahduin synkkään tosiasiaan: ilmaston lämpenemisen takia lumen kokonaismassan ennustetaan vähene-vän noin kolmanneksella, jos tarkastel-laan tilannetta 1960-luvulta 2100-lu-vulle asti. Pohjoisiin talviin sopeutumis-ta saattaisi siis jatkossa helpottaa yhä enemmän myös rospuuttokeleistä ja ve-sihiihdosta nauttiminen – ja se on kyllä liikaa vaadittu.

MARJO LAUKKANEN

rosa

PEKKA MUSTONEN

Olen seurannut parinkymmenen vuoden ajan purjeveneestä käsin suoma-laisten ja ruotsalaisten perheiden kesäloman arkea. Satamissahan veneet ovat kylki kyljessä ja kaikki kuuluu.

Ruotsalaisessa purjeveneessä on hyvin usein nuori isä ja äiti kahden pienen lapsen kanssa, koira sekä isovanhemmat. Työnjako on selkeä. Iso-äiti tekee ruuat, äiti lepää, isoisä pitää huolta isommasta lapsesta ja isä pienemmästä. Miehet uivat lasten kanssa veneen päädyistä, leikkivät vesi-leikkejä tai menevät kumiveneellä onkiretkelle. Isoäiti pysyttelee veneen sisätiloissa, äiti saattaa pistäytyä kannella naistenlehti kädessä ihailemas-sa maisemaa ja häipyä sen jälkeen takaisin lueskelemaan. Ruokailu on ruotsalaisen perheen päivän kohokohta. Se tapahtuu yleensä kahdeksan jälkeen rannalla sen jälkeen, kun veneen miehet ovat grillanneet rantakal-liolla ruuan valmiiksi. Grillauksen ajan lapset leikkivät muiden veneiden lasten kanssa lähimetsissä. Naiset kantavat rantaan piknikkassit ja viinit sekä kattavat ruokailuvälineet piknikpeiton päälle. Perhe ruokailee pit-kään, lapset leikkivät ja keskustelu jatkuu alkuyöhön asti. Lopulta kaikki saapuvat yhdessä veneelle, isä laittaa lapset ja muut rupattelevat sitloo-rassa hyvin hiljaa ja nauttivat vielä lasin viiniä. Sitten onkin aika mennä hyväntuulisena nukkumaan.

Suomalaisessa purjeveneessä on elämään tyytymätön keski-ikäinen isä, äkäinen äiti ja kaksi lasta. Isovanhempia ei näy. Isä näpräilee venettä ja haluaa pysytellä omassa rauhassa. Perheen äiti huoltaa lapset, käskee, komentelee, valmistaa ruuan, ryntäilee edestakaisin ja näyttää hyvin uu-puneelta. Lapset riitelevät keskenään, huutavat, rähisevät sekä rannalla että veneessä. Illan suussa isä kiroaa, äiti kiljuu ja lapset itkevät. Ruokailu tapahtuu veneen sisätiloissa hyvin nopeasti ja äänekkäästi. Tiskaamisen jälkeen äidillä on hetki aikaa istahtaa kannella ja huokailla raskaasti. Sit-ten onkin lasten nukkumaanmeno aika. Äiti taltuttaa väknyvät lapset vuo-teisiin ja nukahtaa samalla itse. Isä juo kannella yksikseen yhden oluen ja tuihisee. Päivä on ollut jälleen kerran raskas ja ikävä.

Tässä kesäisen päivän kulussa heijastuu konkreettisesti, kuinka erilainen kansakuntiemme mentaalinen historia on. Ruotsalaiset osaavat ottaa ren-nosti, me emme, vaikka meilläkään ei ole enää mitään hätää.

ROSA LIKSOM

Palstalla vuorottelevat kolumnisteina kirjailija Rosa Liksom ja valokuvataiteilija Jaakko Heikkilä.

kiehinen

Päätoimittaja veistellee peräpohojolan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Net alako mullaki hymiöt hyytymhän, ko Lissabonin taksiniekat rohomusit multa älykapulan. Tuntu ihan niinkö puukko ois vyöltä rosmottu ja kirves viety käestä. Kyllähän se jullikoitten filunki aluksi kismitti: tuntu, että fado-laulajatti laulot yhtä ja sammaa laulua, jonka aiheena oli; miksi kapula ei soi. Alako suuri älyhilijasuus, jota kesti muutaman päivän, ennenkö minut kytkethin taas maailman verkkon. Älyttömänä jouvuin aprikoihman toellisuutta silimät suittirenkhaina ja tallettamhan rainat omale kovalevyle korvien välhhin.

Alakumatkasta mieki yritin vilijellä naamakirijasa hersyvää huumoria, mutta ummuksisa alako pukkaahman paksua itkuvirttä. Toellisuus alako näyttämhän älykotamikkona kattottuna niinkö arkisemmalta. Somedian ulukopuolela alako hortoihhen arijen kuvia. Maanalasesaki näky väsyhneitä ihmisiä, joitten naama oli ko kynnetty pelto. Näistä rainoista oli somekor-reus kaukana. Somedia muuttu hetkesä arijen keppikiisseliksi.

Paluumatkala ei tarttenu lentokentiläkhän kaivaa älyä puseron taskusta eikä jakkaa koko maailmale vereksiä näkemyksiä siitä, misä mie ja minun tukkalaitheni kulijema. Sai olla ihan omana ittenhän eikä tarttenu vekslata ajatuksia somediaa varten: hymiöraatus muuttu patsastelemiseksi oma-sa toellisuuesa. Ajatuksisani äijyin jopa kiittämhän Lissabonin umpirehelli-siä "veronkantajia", jotka puottivat minut digitoellisuudesta maan pinnale.

Toishalta minunki pitäs jo työnki puolesta tupettaa eli tuottaa raino-ja juutuphin, ja siirtyä kokohnan moppiilikapulhhan eli moijhjon: viittejä pitäs lähetellä solokenhan, kuvia pitäs puskia suu hankona eri kanahvin, somediasa pitäs komistella ja raatata jakoavvaimena ja yksityiselä puole-la naapurin kissoistaki pitäs tehdä vakavaa raamaa pelekälä puhelimela.

Onkhan se kuitenkin niin, että ajattelu alakaa somediasta, vai pitäskö kor-vien välisä olla jotaki jo ennen kuvvaa. Kumpi se nyt olikhan ensteksti: aja-tus vai kuva ja ylhensä tavottavatko sanat ja kuvat kaikki toellisuuen tasot.

OLLI TIURANIEMI

arviot

kirja

KALOJEN KUNINKAAN TIE SUKUPUUTTOON

Kari Alaniska:

KEMIJÖEN VOIMALAITOSRAKENTAMINEN JA VAELLUSKALAKYSYMYS 1943–1964

Oulun yliopisto, 2013

Lohen palauttaminen Kemijokeen on noussut julki-sen keskustelun aiheeksi viime vuosina. Kari Alanis-kan varsin vähän huomiota julkisessa keskustelus-sa saanut tärkeä väitöskirja tarkastelee Kemijoen valjastamisen taustoja ja sitä, miten Kemijoen lo-hen kohtalo sivuutettiin aikanaan julkisessa kes-kustelussa.

Kemijoen kalakantoja yritettiin elvyttää kokeile-malla kalahissiä, ylisiirtoja ja kalanviljelytoimintaa, mutta tulokset jäivät kaikilta osin varsin kehnoik-si. Väitöskirja todentaa havainnollisesti sen, miten teollisuuden ja poliitikkojen epävirallinen liitto sekä virkamiesten saamattomuus ajoivat Kemijoen vael-luskalakannat lopulta sukupuuttoon.

Väitöskirja löytyy myös verkosta.

OLLI TIURANIEMI

kirja

SORTAAKO SUOMI ALKUPERÄISKANSAANSA?

Veli-Pekka Lehtola:

SAAMELAISKIIISTA

Into Kustannus, Helsinki 2015

Professori Veli-Pekka Lehtolan teos kokoaa kes-kustelua saamelaisuudesta. Teoksessa avataan muiden muassa eduskunnassa talvella 2014–2015 käytyä keskustelua saamelaiskäräjälaista ja ILO-sopimuksesta.

Lehtola nostaa teoksessaan esille keskustelun taustalla olevia uskomuksia ja erilaisia tulkintoja Lapin historiasta. Lisäksi hän pohtii kiistan aikana viljeltyjä puhetapoja: millaiselle tiedolle ja asiantun-temukselle erilaiset puhetavat perustuvat ja mil-laista todellisuutta ne rakentavat.

Teos on kattava kuvaus kiistan nykytilanteesta ja sopii luettavaksi kaikille aiheesta kiinnostuneille.

OLLI TIURANIEMI

PÄÄKIRJOITUS MARJA TUOMINENKulttuurihistorian professori,
yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

Mitä ehkä tapahtui?

” Menneisyys on vieras maa,
siellä toimitaan toisin.

ANNA-LEENA MUIOTKA

Eurooppalaisen historiapositivismin totuusparadigma on ollut tapana kiteyttää 1800-luvulla vaikuttaneen Leopold von Ranken tutkijoille esittämään vaatimukseen ottaa selvää siitä, ”was es eigentlich gewesen ist”, mitä todella tapahtui. Tämän jälkeen on koettu monia käänteitä, jotka ovat eri näkökulmista kyseenalaistaneet objektiivisen historiallisen totuuden mahdollisuuden. Osa niistä on saanut vaikutteensa heideggeriläisestä ja gadamerilaisesta historianfilosofiasta. Selittämisen ja yhden totuuden paljastamisen sijaan ovat esiin nousseet ymmärtämistä, tulkintaa ja historian kertomuksellista luonnetta koskevat kysymykset.

Ymmärtäminen ja tulkitseminen edellyttävät dialogia, jota tutkija käy menneisyyden ihmisten jälkeensä jättämien lähteiden kanssa omien aika- ja kulttuurisidonnaisten lähtökohtiensa asettamien ehdoin. Hermeneuttista historianfilosofiaa on luonnehdittu taidoksi saada aiemmin kirjoitettu tai sanottu ”uudelleen puhumaan” omassa ajassamme, jolloin se myös tulee osaksi omaa menneisyys-, nykyisyys- ja tulevaisuuskäsitystämme. Historian läsnäolon nurja puoli on se, että historiallisena totuutena esitettyä menneisyyden ”uutta puhetta” voidaan käyttää ja parhaillaankin käytetään myös vallan ja väkivallan oikeuttajana.

Brittikirjailija L.P. Hartley totesi vuonna 1953 ilmestyneessä romaanissaan *The Go-Between*: ”*The past is a foreign country; they do things differently there.*”: Menneisyys on vieras maa, siellä toimitaan toisin. Kulttuurihistorioitsija Peter Burken mukaan historiankirjoitus on aina kääntämistä vieraalta kieleltä omallemme. Sitä kieltä puhuttiin maassa, johon meillä ei koskaan ole pääsyä, vaikka miten yrittäisimme. Sen sijaan voimme pohtia, miten menneisyyden ihmiset mahdollisesti tai todennäköisesti elivät, kokivat ja tulkit-sivat itse omaa todellisuuttaan – siellä, silloin. Tämä lähtökohta avaa tietä myös mahdolliselle historialle: entäpä jos -kysymyksille ja ehkä-vastauksille.

Positivistisesta totuusvaatimuksesta luopuminen ei kuitenkaan ole merkinnyt eikä voi merkitä puhdasta konstruktivismia saati musta tuntuu -relativismia. Viime aikoina kysymys ”mitä todella tapahtui” onkin nostettu esiin aivan uudessa merkityksessä. Kyse ei ole siitä, kenen tulkinta on ainoa totuus tai edes eniten tosi, vaan siitä, miten me otamme todesta menneisyyden ihmisten oman kokemusmaailman. Miten osaisimme viisaimmin keskustella heidän jälkeensä jättämien monitulkintaisten lähteiden ja toistemme – toisten tulkitsijoiden – kanssa? Sitähän mekin kai toivoisimme heiltä, jotka aikanaan tulkitsevat meidän jälkeemme jättämiä lähteitä.

TEEMA
SUURI
totuusnumero!

Sinun, minun ja totuus

Millainen on tutkijan,
tutkimuksen ja totuuden suhde?

hdysvaltalaisen Extreme-yhtyeen kolmas albumi *III Sides to Every Story* ilmestyi vuonna 1992. Siitä opin, että jokaisella tarinalla on kolme puolta: Yours, Mine and The Truth – sinun, minun ja totuus.

Albumin sanoma pompahtaa mieleeni, kun juttelen totuudesta politiikkatieteiden yliopistonlehtorin Aini Linjakummun kanssa. Linjakumpu on aikoinaan väitellyt islamin poliittisuudesta. Aiheesta, joka on länsimaissa juuri nyt ajankohtaisempi kuin ehkä koskaan aiemmin. Lappiin virtaa pakolaisia Tornion kautta, ja vaikka kaikki pakolaiset eivät ole islaminuskoisia, moni sosiaalisessa mediassa käydyistä keskusteluista liittyy uskuntoon, vähintään mutkan kautta.

Jos yrittää muodostaa oman mielipiteensä pakolaiskysymyksestä sosiaalisen median pohjalta, ei voi kuin hämmentyä.

– Ilmassa alkaa olla niin paljon keskenään ristiriitai-

sia totuuksia, että mikä tahansa käy totuudesta. Tietoiset valheetkin halutaan nähdä ja uskoa totuutena, koska ne sopivat omaan ajattelumaailmaan, Linjakumpu sanoo.

Linjakummun mukaan ilmiössä on jotakin juuri tälle ajalle oireellista. Hän on huomannut, että tutkimuksen ja tutkijoiden tiedon arvostus on laskenut, ainakin tiettyissä piireissä. Yksittäistä arkipäivän kokemusta saatetaan pitää oikeampana tietona kuin tutkimuksessa monen vuoden aikana saavutettua tietoa.

– Muutos on tapahtunut muutamassa vuodessa Suomessa, jossa asuu maailman koulutetuinta väestöä. On se aika hätkähdyttävää.

Jos joku ylipäättään väittää, että hänellä on tiedossa ainoa oikea totuus, pitäisi hälytyskellojen soida – oli paikkana sitten sosiaalinen media, työpaikan kahvipöytä tai akateeminen konferenssi. Lopullista totuutta julistavat esimerkiksi yksinvaltiaat ja uskonnollisten ääriliikkeiden johtajat.

Minun, sinun vai meidän

Mutta mitä tekemistä uskonnolla ja totuudella on keskenään? Eikö toisessa ole kyse uskosta ja toisessa todennettavasta asiasta.

– Se riippuu siitä, keneltä kysytään. Uskonnollisen vakaumuksen ytimessä on ajatus totuudesta.

Esimerkiksi Jehovan todistajille maailmanloppu on tosiasia, ei tarua tai uskomusta. Näin siihen liittyy aito toivo pelastumisesta tai pelko oman tai lähimmäisten pelastumisen puolesta.

Politiikkatieteilijänä Linjakumpu tutkii uskonnollista toimintaa mutta ei vakaumusta, joka on teologian tutkimuskohteita. Toisaalta vakaumus – ja voimakas usko oman vakaumuksen totuuteen – vaikuttaa ihmisten toimintaan.

Viime vuosina Linjakumpu on tutkinut hengellistä väkivaltaa vanhoillislestadiolaisten hoitokokouksissa. Hoitokokoukset olivat julkisia sielunhoidollisia tilaisuuksia, joita pidettiin erityisesti 1970-luvun lopulla.

Seurakuntalaisen väitettyä syntiä – esimerkiksi television katsomista tai ”vääää” henkeä – ”hoidettiin” julkisella ripillä. Tilaisuuksiin liittyi henkistä väkivaltaa, kuten painostamista, nöyryyttämistä ja yhteisöstä erottamista.

Tutkimuksen tärkein aineisto ovat haastattelut, joihin on osallistunut vanhoillislestadiolaisia ja jo liikkeestä lähteneitä. Linjakumpu on huomannut, että hoitokokouksia koskevassa tutkimuksessa kysymys totuudesta liittyy sekä tutkimusmenetelmään että tutkittavaan ilmiöön.

– Tutkimustuloksia halutaan kyseenalaistaa laittamalla informantit epäilyksenalaiseksi. Onko se totta, mitä he puhuvat?

Linjakummun mukaan hoitokokouksien totuutta tarkastellaan vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä siitä näkökulmasta, että asiat ovat keskimäärin sujuneet asiallisesti.

– Toisenlaiset totuudet kiistetään hyvin selväsanaisesti. Kokemusperäinen tieto ei voi olla totta, jos se on erilaista kuin yhteisön tieto.

Vastakkain ovat siis yksilöiden kokemat traumat ja yhteisön kokemus siitä, että hoitokokoukset sujuivat valtaosin ongelmitta. Linjakummun mukaan onkin tärkeää ymmärtää, että molemmat kokemukset saattavat olla tosia omista näkökulmistaan.

– Kun molemmat ovat totta, mitä sitten tehdään?

Alkaa valtakamppailu siitä, kenen totuus on hyväksyttävä. Toista näkökulmaa mitätöidään, vaiennetaan, vähätellään. Mikä on tutkijan ja totuuden suhde tällaisessa tilanteessa?

– Tutkijan pitää olla kriittinen kaikkea tietoa kohtaan ja arvioida sen luotettavuutta. Tutkija voi tutkimukseensa keskittyä tiettyyn näkökulmaan, mutta hän ei voi

”ostaa” vain yhtä totuutta.

Tässä onkin yksi olennainen ero tutkimuksen ja arkkokokemuksen välillä.

– Kukaan yksittäinen tutkija tai mikään yksittäinen tutkimus ei kerro totuutta. Totuutta ei ole myöskään kenelläkään yhteisön yksittäisellä jäsenellä, liikkeen johdolla tai yhteisöllä. Kun puhumme monimutkaisesta ilmiöstä ja kokemusperäisestä tiedosta, sitä ei pysty laittamaan absoluuttisen totuuden sateenvarjon alle.

Mikä sitten on mahdollista? Esimerkiksi tapahtumien identifiointi: kuinka paljon hoitokokouksia oli, ketkä niihin osallistuivat ja mitä niissä tehtiin. Mutta kun aletaan tulkitsemaan, mitä tapahtumat merkitsivät ihmisille, totuuden hahmottaminen onkin jo hankalampaa.

– Tutkimuksessa saatu tieto on hoitokokouksiin osallistuneille totuus. Tutkijan tehtävä on jäsentää, tulkita

ja tehdä tämä tieto ymmärrettäväksi. Lisäksi on tärkeää saada esille altavastaajan näkemykset ja luoda mahdollisuuksia sille, että vastaavanlaista väkivaltaa ei enää tapahtuisi.

Tavoitellaan vaan ei tavoiteta

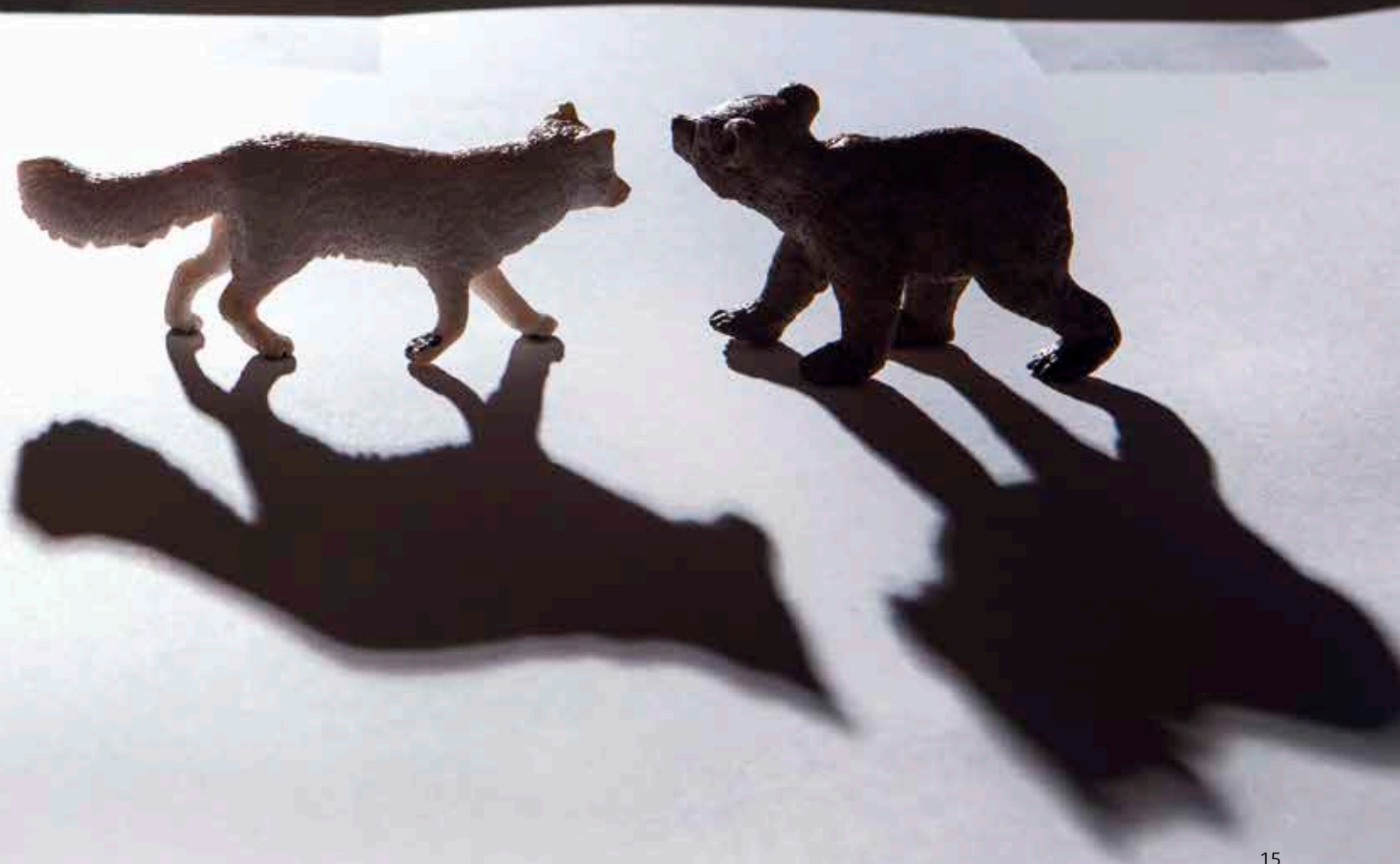
Tutkijan valitsema teoreettinen lähestymistapa sisältää tietynlaisia käsityksiä tiedosta, todellisuudesta ja totuudesta. Linjakummun mukaan totuus on mukana kaikessa tutkimuksessa vähintään implisiittisesti, vaikka siitä ei aina sillä nimellä puhutakaan.

– Totuus on jotakin, jota tutkimuksessa tavoittelemme mutta jota emme tavoita, koska lopullinen totuus ei kenenkään saavutettavissa. Totuus on tutkimuksessa pilkottu konkreettisiksi työvälineiksi, joiden kautta yritämme tuottaa mahdollisimman totuudellista tietoa.

Konkreettisia työvälineitä ovat esimerkiksi tutkimusmenetelmät, joiden kohdalla arvioidaan muun muassa aineiston ja sen keruun luotettavuutta sekä sitä, mihin kysymyksiin juuri tämä aineisto vastaa. Myös teoreettisia käsitteitä avataan ja arvioidaan kriittisesti.

Käytännön tutkimustyössä totuuden tavoittelu liittyy siis siihen, miten tutkimusta tehdään. Tutkimus ei ole pelkkä kokoelma mielipiteitä tai tiukkoja faktoja, vaan se on perusteltu, validi näkökulma johonkin ilmiöön.

– Näin tutkimustieto pyrkii resonoimaan mahdollisimman hyvin faktuaalisen maailman kanssa. Tutkijalla pitää olla kyky ja halu olla kriittinen saamansa tiedon suhteen. •

Kommentti

PLATONIN LUOLAVERTAUS ARKTISELLA MAUSTEELLA

Miten totuuden ja tutkimuksen suhdetta voi kuvata valokuvan keinoin? Tämän jutun kuvituksessa inspiroiduimme Platonin esittämän luolavertauksen alkuasetelmasta. Siinä on joukko luolaan kahlehdittuja vankeja, jotka näkevät vain luolan peräseinän. Vankien takana on tuli, joten he näkevät maailman – kuten takanaan liikkuvat eläimet – vain varjoina. Näin eläinten varjot ovat heille todellisempia kuin itse eläimet.

VALE, EMÄVALE, TILASTO – PITÄÄKÖ SANANLASKU PAIKKANSA?

”Enemmistö: Natosta olisi hyötyä”, lukee MTV:n uutisessa näyttävästi. Arto Selkälä hämmästy, onhan suomalaisten Nato-kannatus ollut aiemmissa kyselytutkimuksissa yleensä 30 prosentin luokkaa. Syy kohonneeseen kannatukseen kuitenkin paljastuu, kun uutisen lukee tarkemmin. Kyselyn otantakehikkona on ollut verkkopaneeli, eikä esimerkiksi väestörekisterikeskuksen lista kaikista kansalaisista.

– Verkkopaneelissa ovat yleensä aliedustettuina esimerkiksi ikääntyneet ja vähemmän koulutetut. Osittain tästä syystä tulos on harhainen, vaikka olisikin käytetty harhaa korjaavia menetelmiä, Selkälä sanoo.

Kuinka moni uutisen lukijoista tajuaa kyseenalaistaa menetelmän, jolla tulos on saatu? Varsinkin kun tekstissä kerrotaan: ”Vastaajat ovat iän, sukupuolen ja asuinpaikan suhteen edustava otos täysi-ikäisistä suomalaisista.” Etukäteen valikoitunut vastaajajoukko muuttuu näin edustamaan kaikkia suomalaisia.

Yhteiskunnallisessa kyselytutkimuksessa luvut ovat usein symboleja: keino määrittää vaikkapa asennetta. Tämän takia kyselyillä on voimaa muuttaa todellisuutta halutunlaiseksi.

– Kyselytutkimukset sisältävät erilaisia virhelähteitä. Tuloksia voidaan muuttaa pelkästään vaihtamalla kysymysten järjestystä, koska ihmiset tulkitsevat kysymystä eri tavalla riippuen, mitä sitä ennen on kysytty.

”The truth is out there”

Arto Selkälä on tutkijatohtori ja tilastotieteen lehtori, jota kiinnostaa, miten yhteiskuntaa voidaan tutkia ja ymmärtää määrällisin menetelmin, mitä rajoituksia menetelmillä on ja millainen on niiden suhde laadullisiin menetelmiin. Selkälä määrittelee itsensä tieteenfilosofisesti realistiksi, jolle totuus on ”tuolla ulkona”, ei vain tutkijan päässä.

– Ymmärrettiinpä yhteiskunta sitten historiallisesti ehdollisena tai diskursseissa konstruoituneena, se on silti tutkijasta riippumaton, omilla ehdoillaan seisova todellisuuden muoto.

Selkälän mukaan konstruktionistinen ajattelu on avannut takaportin relativismille ja sitä kautta myös liian helpoille ratkaisuille.

– Olemme palanneet siihen pisteeseen, että tutkijoiden tulisi vaatia itseltään objektiivisuutta. Relativisti kadottaa mahdollisuuden katsoa maailmaa tietynkaltaisena. Mitä silloin tutkitaan, jos maailmaa ei tietynkaltaisena ole? Tällöin mikä tahansa tutkimusteoria on yhtä arvokas kuvaamaan todellisuutta. Tutkijoiden pitäisi kuitenkin pohtia, millä perusteella voin väittää juuri tämän teorian ja tutkimusasetelman kuvaavan todellisuutta uskottavammin kuin jonkin toisen.

Kohti kumuloituvaa tietoa

Toisaalta myös määrällisiä tutkimusmenetelmiä käyttävä tutkija voi Selkälän mukaan olla relativisti. Liian tiukka tilastotieteen sääntöjen noudattaminen rajaa tutkimusasetelmaa ja teoreettisia mahdollisuuksia. Tällöin tilastotieteen menetelmiin sisältyvät matemaattiset intressit alkavat ohjata tutkimusta väärään suuntaan.

Selkälä ottaa esimerkiksi regressioanalyysin, jossa tarkastellaan selittävän ja selitettävän muuttujan välistä suhdetta. Lineaaristen mallien kritiikiton käyttäminen voi johtaa siihen, että myös tutkittava maailma alkaa viime kädessä näyttää lineaaristen riippuvuuksien varaan rakentuneelta, joka vain harvoin yhteiskuntatutkimuksessa pitää paikkansa.

– Tällöin saadut tulokset sopivat teoriaan, koska teoreettiset näkökulmat on rakennettu tilastotieteellisen mallin ehdoilla. Tällainen empirismi pilaa metodologisen tason ajattelun. Tutkijan mielikuviutus rakentaa tutkimusasetelman, tilastotiede on vain työkalu.

Selkälä on kiinnostunut myös psykologisesta tutkimuksesta, jonka avulla päästään kumuloituvampiin tuloksiin kuin sosiologiassa. Yhteiskuntatieteissä mennään hänen mukaansa enemmän trendien perässä, eikä tiedon kumuloitumiseen enää edes pyritä. Yhteiskuntatieteeseenkin hän toivoisi enemmän pyrkimystä pysyvien säännönmukaisuuksien etsimiseen kontekstiriippuvuuden periaatteen silti huomioiden.

MUUTAMIA TOTUUKSIA

yliopistotyöstä

Tutkijoiden, opiskelijoiden ja muiden akateemisten
hörhöjen työhön liittyy monia uskomuksia.
Millaista on arki joutilaan julkisivun takana?

KOONNUT MARJO LAUKKANEN

KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA & YANAN ZHANG

TYÖSSÄ VAILLA TYÖSUHDETTA

Iso osa väitöskirjantekijöistä ja yhä useammat post-docit tekevät tutkimustaan kokonaan tai osittain henkilökohtaisen apurahan turvin. Apurahatutkija hankkii itse rahoituksen työskentelylleen ja jokaiseen konferenssimatkaansa erikseen. Toisinaan apuraha on muutaman kuukauden mittainen, parhaimmillaankin oma toimeentulo ja monivuotinen tutkimushanke on turvattu vuodeksi eteenpäin.

Apurahatutkijana minulla ei ole työnantajaa eikä työsuhdetta. En ole oikeutettu työterveyshuoltoon enkä päivärahoihin. Teen julkaisuillani tulosta yliopistolle, mutta en ole niistä palkitsemisen piirissä. Maksan itse eläkevakuutuksestani työnantajankin osuuden. Vaikka käytännöt työttömyysturvan ja verotuksen osalta ovat vuosien varrella selkiytyneet ja yhdenmukaistuneet, riittää apurahassa edelleen selittämistä vaikkapa pankissa: esimerkiksi asuntolainasta voisin vain haaveilla.

Toisaalta apurahatutkijana olen vapaa. Mielikuvitus-työaikailmoitusten täyttö, osaamisen suuntaaminen, keinotekoiset kehityskeskustelut ja muutkaan tutkimustyötä huonosti palvelevat, alituisen tehostamiseen ja työn tarkempaan valvontaan tähtäävät järjettömät käytännöt eivät koske apurahatutkijaa. Lapin yliopistossa saan onnekseni olla osa työyhteisöä työsuhteettomana:kin: täällä apurahatutkijan on mahdollista saada työtila, eikä siitä edes peritä vuokraa.

Vaikka tekisin tutkimusta mieluummin työsuhteisena, on apurahan turvattomuudessa puolensa. Kuukausittain rahoitusta hakiessani olen kehittänyt paljon tai-

Hanna Lempinen

toja, joita vakaammassa palkkasuhteessa olisin tuskin hankkinut. Apurahatyöskentely on myös pakottanut rakentamaan ulkoisista tunnustuksista riippumatonta ammatillista itsetuntoa: on osattava ja jaksettava uskoa siihen, että oma työ on tärkeää ja itse on tutkijana tarpeeksi hyvä, vaikka kielteisiä apurahapäätöksiä saa pahimmillaan viikoittain. Aivan aina en siinä onnistu. Kysyy kai joko luonnetta tai hulluutta tehdä täydellä sydämellä työtä, jota ei välttämättä koskaan ole rahoitusta saada valmiiksi.

Kirjoittaja on apurahatutkija, jonka väitöskirjalta puuttuu enää kuuden kuukauden rahoitus.

Soili Nystén-Haarala

KESÄKUU, HEINÄKUU JA ELOKU

Yllämainitut kolme syytä, joiden valtiovarainministerimme arveli vaikuttavan professorin ammatinvalintaan, ovat sitkeä myytti professorin työajasta ja -velvollisuuksista. Suurin harhaluulo on, että professorin työ on pelkkää opiskelijoiden opettamista ja ohjaamista. Se toki on osa – ja nykyisin jopa leijonan osa – työtämme lukukausien aikana, eikä pysähdy edes kesäksi. Tenttien lisäksi monet opiskelijat kirjoittavat gradujaan ja jatko-opiskelijat väitöskirjojaan myös kesäisin, jolloin niitä myös luetaan ja kommentoidaan.

Juhannuksesta elokuun puoliväliin pitäisi sijoittaa tutkimustyön ohella myös kesäloma. Kauhulla odotan joka kolmatta vuotta, kun miehellä on heinäkuu lomaa. Silloin joutuu lomailemaan kuten muutkin ihmiset, eikä saa keskittyä tutkimukseen. Jos miehen loma sattuu muille kuukausille, voi tyytyä kahden viikon lomaan, ja heinäkuun saa tehdä säännöllisesti tutkimusta kotioissa. Se se vasta on todellista lomaa! Professorin työ kun on sekä elämäntapa että harrastus. Muihin harrastuksiin on vaikea löytää aikaa.

Itselleni juokseminen on harrastus ja henkireikä. Jos on tavoite maratonille, on pakko lähteä juoksemaan, vaikka töitä olisi kuinka paljon. Tosin maratonia on yhä vaikeampi sijoittaa muun ohjelman kanssa yhteen. Olen miettinyt, miten ministerin työssä voi jäädä aikaa triathlonin harrastamiseen. Vastauksen täytyy löytyä delegoinnista. Professorilla kun ei ole sihteeriä, autonkuljettajaa tai päätoimisia avustajia. Itse on pidettävä

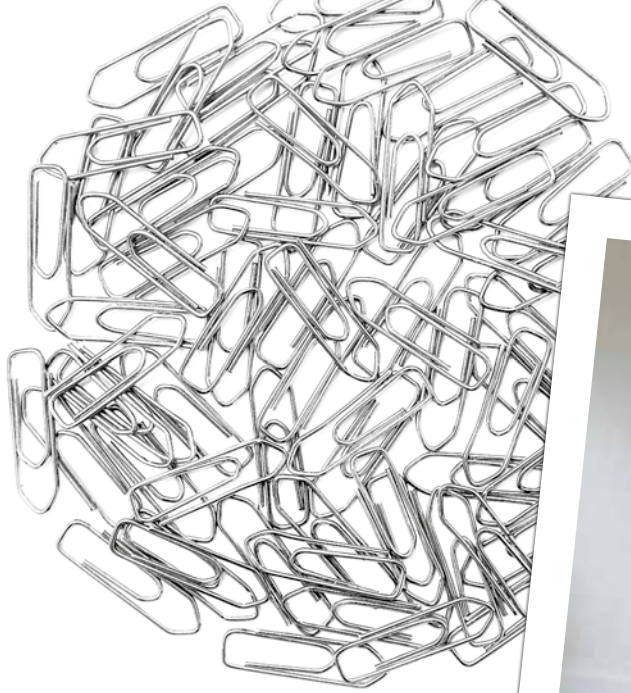
kalenterinsa järjestyksessä ja kuskattava ulkomaalaisia vieraita omalla autolla. Hallintohenkilökunnalla on omat työnsä ja tutkijoilla omansa.

Professorin päätyön pitäisi olla tutkimus, sillä sen perusteella tehdään arvioinnit. Pisteitä kerrytetään työnantajalle kirjoittamalla arvostettuihin tieteellisiin julkaisuihin ja hankkimalla ulkopuolista rahoitusta. Suurin osa niukasta tutkimusajasta meneekin erilaisten hakemusten kirjoittamiseen. Työpäivät venyvät helposti 10–16-tuntisiksi.

Vaikka tutkimus on paljon rasittavampaa työtä kuin opettaminen, sitä pidetään yliopistollakin lomaan verrattavana aikana. Olen paraikaa sapattivapaalla ja keskityn tutkimukseen. Eräs kollega onnitteli ja sanoi, että sinun ei nyt tarvitse miettiä tenttiasioita ennen kuin palaat lomalta. Tällä vapaalla minulla on kuitenkin kaksi kansainvälistä ja monitieteistä tutkimushanketta käynnissä ja lisää haussa. Nyt olen Kiinassa virittelemässä taas uutta hanketta. Se ei todellakaan ole lomaa, vaikka välissä pääseeikin ihaillemaan nähtävyyksiä.

Monessakaan työssä ei silti ole niin suurta valinnanvapautta kuin professorilla. Akateeminen vapaus on sitä, että kaikkeen, mitä ehdotetaan, ei tarvitse lähteä mukaan. Tutkimusaiheet voi valita siten, että kiinnostus työhön pysyy koko ajan yllä. Siinä on kadehtimisen aihetta jopa ministerille. Akkuja pitäisi kuitenkin ehtiä ladata, että jaksaisi olla innovatiivinen ja kannustaa muita. Jospa sitä taas jaksaisi ensi vuoden raksuttaa!

Kirjoittaja on kauppaopetuksen professori, joka tuuletttaa aivojaan juoksemalla, kunhan vain töiltään ehtii.

NIIN MONTA TALOUTTA KUIN OPISKELIJAA

Ajatellessasi opiskelijan arkea voi mieleesi tulla kuva makaronilla ja dyykatulla ruualla elävästä selviytyjästä tai toisaalta opintolainansa asuntosäästötilille sijoittavasta menestyjästä. Molemmissa tapauksissa mielikuvasi on oikea. Tarinat opiskelijoiden arjesta ja toimeentulosta ovat yhtä moninaiset kuin on opiskelijoiden joukko.

Monet opiskelijat ajattelevat, etteivät halua opiskeluaikana olevan elämän välivaihe, jolloin eletään minimitoimeentulolla. Elämästä halutaan nauttia joka hetki, myös opiskellessa. Kuluttaminen määrittää monen nuoren identiteettiä, jolloin kuluttamisesta ei haluta luopua opintojenkaan ajaksi. Kulutuskäyttäytymisen muuttaminen on osalle opiskelijoista vaikea tehtävä. Yhteiskunnan arvojen ja asenteiden muutos vaikuttaa opiskelijoihin. Valtaosa valitsee yksinasumisen, vaikka soluasuminen olisi halvempaa.

Ajatus siitä, ettei opintojen haluta olevan köyhä ja kurja välivaihe elämässä, johtaa opiskelijan arvoista, elämäntilanteesta ja taustasta riippuen erilaisiin ratkaisuihin. Osa opiskelijoista nostaa opintolainaa elämisen tason parantamiseen, matkailua varten tai sijoittaakseen opintolainan vaikkapa osakkeisiin. Osa käy töissä ansaitakseen lisätuloja. Työnteko opintojen ohessa lisää tarvetta opiskelijan ajankäytön sekä talouden suunnittelulle.

Laura Ylinampa

Toiset taas eivät halua ottaa opintolainaa tai käydä töissä opintojen aikana, mutta he tulevat erittäin vähällä toimeen. Pelkällä opintotuella selviävä opiskelija tulee toimeen pienemmällä rahamäärällä kuin vähimmäistoimeentuloturvan saaja.

Opiskelijat saavat kuitenkin yhteiskunnalta valtavan arvokkaan investoinnin tulevaisuuteensa aivan ilmaiseksi, kun he vastaanottavat maksuttoman korkeakoulutuksen. Tutkimusten mukaan korkeakoulututkiminto on merkittävä työttömyydeltä suojaava tekijä sekä yhteydessä parempaan terveyteen. Korkeakoulutus on myös investointi yhteiskunnan tulevaisuuteen. Meidän opiskelijoiden ei tulisi unohtaa omaa voitto-osuuttamme tässä sopimuksessa.

Kirjoittaja on Lapin yliopiston ylioppilaskunnan edunvalvonta-asiantuntija, jonka työ haistaa opiskelua ja joka nostaa opintotukea 0 euroa kuussa.

kolumni

OLLI TIURANIEMI

Viestintäpäällikkö, Lapin yliopisto

” Tiedeviestintä haalistuu kanavien ja kertomisen huumassa osaksi uuskevyttä klikkausvirtaa.

ANNA-LEENA MUOTKA

TOTUUS ON TUOTAVA JULKI

Median kiinnostus eri tieteenaloja kohtaan vaihtelee yhteiskunnan kulloisenkin totuuden vanavedessä. Kukin aika tilaa tutkijoilta oman totuutensa. Kun 1970- ja 1980-luvuilla nostettiin esille sosiologiaa ja muita yhteiskuntatieteitä, nyt mediassa pääsevät esille muiden muassa lääketiede, luonnontieteet ja psykologia. Yhtä kaikki tiede ja tieteen oma totuus saavat osakseen suhteellisesti ottaen varsin vähän huomiota mediassa, vaikka suuren yleisön kiinnostus tiedettä kohtaan on suurempaa kuin koskaan.

Lapin yliopiston viestinnän periaatteena on ollut alusta lähtien se, että maakuntayliopistona meillä on muita yliopistoja selkeämpi rooli ja profiili maakunnan kehittäjänä. Tämä on näkynyt myös viestinnän sisällöissä, joissa on käsitelty varsin paljon ajankohtaisia yhteiskunnallisia aiheita. Lapin yliopiston viestintää on siis toteutettu ja kehitetty tiedeviestinnän näkökulmasta ja viestintä on perustunut pääasiassa tutkimuksista ja niiden tuloksista viestimiseen. Viestinnän lähtökohdaksi on ollut tutkimus, joka puolestaan on ammentanut totuutensa todellisuudesta.

Itse aloitin työt Lapin yliopiston viestinnässä vuonna 1993. Tuolloin tehtäväkseni määriteltiin tiedeviestinnän kehittäminen Kide-lehden välityksellä. Yliopiston www-sivut avattiin vuonna 1994 ja sen jälkeen niitä on uudistettu muutamaan kertaan: aluksi sivut toimivat hallinnon kanavana, tiedeviestinnän näkökulmasta sivuja ryhdyttiin kehittämään vuosituhatvaihteessa. Markkinointiviestintä vahvistui Lapin yliopistossa vuonna 2008, kun viestintään rekrytoitiin markkinoinnista vastaava kehittämisspäällikkö. Pian sen jälkeen viestintäpalveluissa aloitettiin videotuotanto ja myös sosiaalinen media tuli voimalla osaksi yliopiston viestintää.

Perinteisen median resurssien vähetessä ja viestintäkanavien lisääntyessä myös yliopistot ovat joutuneet lisäämään omia ponnistelujaan tieteen tuloksien välittämiseksi suurelle yleisölle. Paineet lisätä omaa tiedotus- ja suhdetoimintaa ovat siis lisääntyneet ja pr-toiminta on valtaamassa tilaa perinteiseltä tiedeviestinnältä. Vaarana tässä kehityksessä on se, että tiedeviestintä haalistuu kanavien ja kertomisen huumassa osaksi uuskevyttä klikkausvirtaa, jonka totuus kelluu bittivaruudessa, eikä se ole suhteessa mihinkään todellisuuteen.

Yhtä kaikki nykyään yhteisöllisesti jaetun tiedon ja totuuden merkitys on kasvussa. Yhteisesti jaetulla todellisuudella on suuri merkitys jopa työyhteisöjen työhyvinvoinnille. Kanavien paljoudessa tieteen totuuden jakamiselle on ennennäkemättömät mahdollisuudet. Myös Lapin yliopistossa tutkijat ovat havahtuneet ymmärtämään avoimuuden ja tiedottamisen merkityksen omalle työlleen. Tänä päivänä lähes kaikki ymmärtävät, että populaari tiedeviestintä on osa tutkijan arkea ja tieteentekemisen prosessia. Totuus on tuotava julki, jotta se voidaan todeta totuudeksi.

TEKSTI HANNU VANHANEN
KUVA HANNU VANHANEN ja I. FALANDER (piirros)

Kohtuullinen totuus

Ranskalaisen semiootikon Roland Barthesin valokuvatutkimuksen avainkuva esittää hänen äitiään talvipuutarhassa. Kuvaa ei kuitenkaan näytetä *Valoisa huone* -kirjan lukijoille. Se jää mysteeriksi – tabula rasaksi.

Jos kansallisorunoilija Johan Ludvig Runebergista olisi aikanaan otettu valokuva Runebergin lähteellä, niin olisin säästynyt viime kesän kulttuurishokilta, jonka koin ruoveteläisen kartanon pimeässä huoneessa.

Kävin heinäkuuisena poutapäivänä ottamassa valokuvia Runebergin lähteestä. Hangoitteluistani huolimatta vaimoni raahasi minut samana iltana Tuokio tuvassa -tapahtumaan Ritonien kartanoon. Pelkäsin, että tilaisuudesta tulee yhtä puuduttava kuin kuolettavan naurettavat kesäteatte-

riesitykset ja kesäkarnevaalit.

Käteltyään tulijat paikallishistorioitsija Sampsa Heinonen alkoi heijastaa powerpointteja valkokankaalle. Jo muutaman ruudun jälkeen tutkija esitti pääväittämänsä. Runeberg ei ole voinut käydä nimikkolähteellään, sillä 1800-luvun alkupuolella se oli järven pinnan alla. Sen sijaan kansalliskirjailija on lähes varmasti käynyt läheisellä pellolla sijainneella Kirstan brunnilla, joka puolestaan kuivui veden laskettua.

Heinonen selvitti vakuuttavasti vertaamalla itse ottamiaan kuvia, Google Mapsin valokuvia ja vanhoja karttoja, että Näsijärven pinta laski 1800-luvun lopulla noin metrin koskenperkausten ja kanalien rakentamisen vuoksi.

Legendan mukaan Runeberg kirjoitti *Lähteellä*-runon (1830) ruotsiksi Ruoveden lähteen inspi-

roimana. Runebergille kuten monelle muullekin tuon ajan runoilijalle lähde oli pikemminkin metafora eikä kirjaimellisesti otettava yksittäinen lähde. Klassiseen maailmankirjallisuuteen perehtynyt Runeberg käytti lähdettä vertauskuvallisena luontokuvana, joka avautuu sielunmaisemaksi.

Luennon jatkuessa lähdekriittinen tutkija sai paikallisen kylähullun suuttumaan, sillä hän pelkäsi tieteellisen totuuden vievän Ruovedeltä sen tärkeimmän turistikohteen. Luennon keskeyttänyt herra toivoi, että tutkija esittäisi edes kohtuullisen totuuden Runebergin lähteestä.

Palattuamme luennolta Ruoveden laivarantaan kerroin ystäville, että Runebergin lähde on menettänyt lumovoimansa. Uskon entistä vahvemmin, että moni kirjallisuuden ja elokuvan fiktiivinen paikka lavastetaan jälkikäteen tarinan tapah-

tumapaikaksi. Selfieitä ottaessaan turistit haluavat jakaa paikan auraattisen kokemuksen. Heille riittää valokuvan kohtuullinen totuus.

Yhteiskunnallisesti arvostetusta Runebergistä on säilynyt 1800-luvun puolivälin jälkeen otettuja muotovalokuvia. Sen sijaan köyhänä kuollut kansalliskirjailija Aleksis Kivi elää vain piirroksissa. Jos valokuva Kivestä nyt löytyisi, se olisi kulttuurisensaatio.

1800-luvun kuvatotuuden rekonstruointi Suomesta on vaikeaa. Ensimmäisen kokonaisvaltaisen visuaalisen esityksen Suomesta teki I. K. Inha *Suomi kuvissa* -valokuvateoksellaan 1800-luvun lopulla. Sen alkutekstinä on *Maamme*-laulu, joka on Runebergin käsialaa. Runeberg vainooa mi-

Kirjoittaja on visuaalisen viestinnän dosentti taiteiden tiedekunnassa.

Totuuden totuus

"Kaiken tiedon sisin luonne on myös uskon ja tiedon välisen suhteen korkein selitys. Sillä tiedon luonteeseen kuuluu, että usko on aina tiedon edellytys, nimittäin usko totuuteen on totuuden tietämisen välttämätön edellytys."

J.V. Snellman artikkelissaan "Akateemisesta opiskelusta" 1840/2000

Tieteessä totuus liitetään lauseina esitettyjen väitteiden luonteeseen. Lause voi olla tosi, todennäköinen, totuusarvoltaan avoin, mieletön tai epätosi. Totuus on tutkimusta suuntaava idea sekä peruste hyväksyä väittämä mukaan tieteelliseen keskusteluun. Keskustelua käydään keskeisesti tiedollisia näkemyksiä sisältävistä lauseista niiden totuusarvoa tutkien. Väittämiä on voitava koetella. Ymmärrystä rakentava tutkimus omien edellytyksiensä mukaisesti kohdistuu perimältään tietämättömyyden alueeseen, jota yritetään jäsentää ja kytkeä tiedon muodostukseen. Alustavakin tieto ilmaistaan mahdollisimman järkevinä lauseina, joiden pätevyyttä arvioidaan järjen keinoin niin teoreettisesti kuin empiirisesti.

Edettäessä objektiivisuuden tavoittelussa voi toteutua

kaksi asiaa: vallitsevat teoreettiset asetelmat suhteellistuvat sekä tietoisesti kohdattu subjektiivisuus mahdollistaa objektiivisuuden tavoittelun. Nykytutkimuksen ongelmana on subjektiivisuuden neutralisointi tai sulkeistaminen.

Se, miten asiat oikeasti ovat tai mitä on todella tapahtunut, on tutkimisessa primaaria. Teoriat, tutkimusideat, toiveet, tiedeyhteisön ja yhteiskunnan odotukset sekä pakko saada tuloksia ovat toissijaisia. Totuuden idea vaatii tutkijalta älyllistä rehellisyyttä.

Kun esitetään, että tosiasiat ovat ratkaisevia, unohdetaan, että tosiasiat ovat tosiasioita suhteessa käsitteellisiin rakenteisiin ja ne saavat oikeutuksensa teorioista käsin. Teoria on keino jäsentää ja suhteuttaa tosiasioita. Teorioiden avulla tunnistetaan tosiasiat ja annetaan tulkinnassa niille merkitykset.

Kertomusten voima

Mielipiteitä ja käsityksiä on monia, totuus näyttäytyy yhtenä. Näkökulmia on monia, tutkittava ilmiö yksi ja sama. Tietämys rikastuu näkökulmien avautuessa ja uusien lähtökohtien avautuessa. Silti ja siksi tieto on suhteellista. Tieto on erehdyksille, virheille ja vääristelyille altista. Tieto edellyttää tulkintakenttää, jossa kokonaisuudet ja yhteydet ilmenevät joko implisiittisesti, siis piilomuotoisesti tai suoraan esitettyinä. Keskiajan kahden tai kolmen totuuden oppia ei silti pidä tulkita ilmauksena relativismista vaan tiedepoliittisena kannanottona. Siten on voitu puolustaa tutkimuksen itsenäisyyttä aikakauden uskonnollisten dogmien vallitessa.

Sadut, mytologiset kertomukset, vitsit, kalajutut, sukkutarinat ja kuulopuheet voivat sisältää selkeästi epätoisia väittämiä. Kertomuksien yksittäisiä lauseita on help-

po osoittaa paikkansa pitämättömiksi. Useat tunnista-
vat tarinoinnin sisältävän suoranaisia valheita. Kuiten-
kin monet levittävät puolitotuuksia hyvinä juttuina.

Ihmisinä teemme ajatusvirheen, jos yksittäisten väit-
tämien epätotuuden perusteella ohitamme puhuttele-
van kertomuksen. Arvoonsa nostettu teksti, esimerkiksi
Kalevala, koetaan luontaisesti niin hyvänä, että ei edes
juolahda kysyä yksittäisten säkeiden totuudellisuutta.
Asia muuttuu toiseksi *Kalevalaa* tietoisesti tutkittaessa.

Merkitykselliseksi koetut tekstit sisältävät muutakin
kuin kirjavan joukon väittämiä tapahtuneesta tai ta-
pahtuvasta. Niissä nimittäin voidaan yrittää hahmot-
taa ihmisen suhdetta kasveihin, lintuihin, nisäkkäisiin,
taiteeseen, tuntemattomaan, yhteiskuntaan, luonnon-
muokkaukseen, tieteseen, uskontoon, kasvamiseen,
aatteisiin, ihmisenä todellistumiseen. Valhekin voi kan-

// Hetkessä ja tunnetilassa on totuus.

nattaa katsomuksellisesti arvokasta tietoa ja sisältää objektiivisia havaintoja.

Hyvissä teksteissä pintatason asetelma totuudesta ja epätotuudesta muuttuu toissijaiseksi, jolloin luki- ja kohdatessaan tiedollisesti kyseenalaisia lauseita kokee ne vertauskuvallisesti, pitää niitä pelkkinä kielikuvina tai sivuuttaa ne pohtimatta. Merkityksellinen teksti antaa vastauksia isoihin kysymyksiin ihmisen suhteesta itseensä, kanssaihmiisiin ja luontoon. Kysymyksenä totuus ei ole pelkkä väittämien tai lausejonojen ominaisuus vaan useimmat tieteelliset, taiteelliset ja uskonnolliset luomukset ovat monikerroksellisia. Avattaessa näkökulmia ja lähtökohtia syntyy perusta kantaville ajatuksille sekä vapauttaville teoreettisille tarkasteluille.

Totuuden ongelma

Snellman viestittää, että akateemisina kansalaisina meidän tulee toimia totuuslähtöisesti riippumatta siitä, antaako suuntautuminen meriittiä vai seuraako etsimisestämme ikävyyyksiä ja paljastuvaa tuskaa. Tottuus on hänelle kuten Edmund Husserlille tietoisuuden lähtökohta. He ja monet muut katsovat totuuden suhteellistamisen vievän ajattelemista harhaan. Totuusrelativismi muun muassa vinouttaa akateemisia tekstimarkkinoita pois oleellisesta. Yliopistossa tutkimisen, opettamisen ja kirjoittamisen tarkoituksena on tuottaa tietoisuutta, joka rakentuu opiskellusta tietämyksestä ja kokonaisuuksien käsittämisestä.

Ihmistieteissä perustavia näkemyksiä tulkitaan suhteessa arkeen, samalla aidosti sisällölliset käsitteet ja ja-

ottelut selkenevät. Tosin ideaaliset kriteerit tai valmiit lähtökohdat eivät takaa hahmotuksellista onnistumista. Lauseiden ja konkretian suhteen tarkastelussa vaa- ditaan ymmärrystä ja herkkyyttä praksiksen, in- himillisen arvottamisen sävyttämän kä- tännön viesteille. Ristiriidattomuus on hyvä ja kaunis periaate. Sen ra- jat tulevat esiin praksiksen to- tuudellisessa kuiskauksessa. Totuudellisuus on läsnä, kun praksista lähestyttäessä il- menee totuudenkaltaista puhetta ja tutkija kirjaa ta- pahtuneesta objektiivisuu- dessa tarkentuvia havainto- ja. Totuuden kriteerit eivät takaa totuutta sisällöllisyy- den hyökyessä esiin konkreti- an syleilyssä.

Eritellessämme kriteerien mu- kaan tekstejä suhteutamme lauseita teorioihin. Tottuus tuntuu aivan kuin väis- tyvän, kun tutkimistapa synnyttää aineistoa ja ai- neistoa kuvailevaa tekstiä. Tottuus piiloutuu käsittei- siin, rakenteisiin ja metafysiisiin ajatuksiin. Ajoittain totuus ilmenee periaatteellisessa dialogissa ja vaikkapa esteettisissä ajatuksissa moninaisina intuitiivisten oi- vallusten kirjona. Hetkessä ja tunnetilassa on totuus. Kun intuitiivista oivallusta puetaan sanoiksi, totuus ha- jaantuu erillisiksi, voimaansa menettäneiksi lauseiksi. Totuuden ongelma ei ratkea vaan pikemminkin raukeaa tulkintojen runsauteen. Tottuus säilyy aitona pulmana. Se ei väisty tutkimuksellisesta puheesta käytettäessä ilmauksia: objektiivinen, intersubjektiivinen, argumen- toitu, isomorfinen... ●

Kirjoittaja on filosofian yliopisto-opettaja.

kolumni

JUHA KARHU

Velvoiteoikeuden professori ja dekaani,
oikeustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

**” Nyt elämme
uudenlaista oikeuden
monikulttuurisuutta.**

ANNA-LEENA MUOTKA

OIKEUS, TOTUUS JA KOKEMUS

Moderni valistunut aikakautemme muodostui pari vuosisataa sitten. Sen houkuttelevimpia unelmia oli maallinen paratiisi, jossa totuus, oikeus ja kauneus toteutuisivat samanaikaisesti. Tähän päästäisiin jalostamalla ihmisen lähes rajattomina pidettyjä kykyjä ja ihmisyhteisöjen toimintoja tieteen, oikeuden ja moraalin sekä taiteen avulla. Tieteen tuli kehittää autonomiset metodit totuuden löytämiseksi, käytännöllisen järjen tuottaa ymmärrys oikeudesta ja moraalista sekä esteettisen arvostelukyvyn paljastaa kauneuden kestävät tunnusmerkit. Järkeä ja ymmärrystä olivat tämän muutoksen johtotähtiä. Sen sijaan kokemusta ja erityisesti tunteita pidettiin vaarallisina ja eksoottisina harhapolkuina.

Tieteellisyydestä muodostui tuon kolmikon menestynein suuntaus.

Tähän vaikuttivat tekniikan kehittyminen ja teollistuminen. Samalla luonnontieteiksi järjestyneille aloille ominainen totuus jätti varjoonsa paikallaan polkeviksi katsotut oikeudenmukaisuusteoriat ja yhä erikoisimpiin ”ismeihin” suuntautuneen taiteen. Tieteellisyysvaatimuksen jalanjäljissä myös oikeudesta haluttiin tehdä tieteellinen oikeus puhdistamalla se moraalista ja tavallisten ihmisten oikean ja väärän kokemuksista. Vaikka oikeuden katsottiin alkuperältään pohjautuvan kansanhenkeen – ja konkreettisemmin kansan tapoihin ja perinteisiin – todellisen oikeuden nähtiin noudattavan kätkeytyä logiikkaa, jonka löytämiseen pystyi vain oikeustieteen menetelmät omaksunut juristi- eli oikeuslähteitä analysoimalla. Oikeus sulkeutui itseensä, ja oikeuspositivismi oli syntynyt.

Tieteellisen oikeuden suljettu kehä on toisen maailmansodan jälkeen murrettu palauttamalla ihmisoikeuksien muodossa perustavat moraaliarvot takaisin oikeuden ytimeen. Nyt elämme uudenlaista oikeuden monikulttuurisuutta. Valistunut (sic!) arvaukseni on, että se puolestaan tuo takaisin oikeudelliset kokemukset globaalisti tasavertaisempien oikeudenmukaisuusdialogien pohjaksi. Oikeudenmukaisuus on jaettu yhteisöllistä kokemusta. Oikeudenmukaisuus on vahvasti oikean ja väärän perustunteisiin kiinnittyvää kokemusta.

Totuus oikeudesta paikantuukin luonnontieteellisen tiedon paradigman sijasta eettisiin arvoihin ja yhteisöllisiin kokemuksiin.

tuokio

arktisessa

Tahdon nähdä
toisenlaisen talven.
Kuvani kuljettavat
minut sinne,
missä sieluni soi.

Roihuava metsänraja saa
värit hehkumaan sisälläni.
Tässä polttavassa hiljaisuudessa
levottomuuteni tyyntyy.

Kaamoksen sylissä
olen vahva.

Teksti & kuva

IRMA VARRIO

Graafinen suunnittelija, Kide-lehden AD
Lapin yliopiston viestintäpalvelut

Valokuvataiteilija

www.northernimpressions.fi

*Maisema Kemijokivarresta
Rovaniemi, tammikuu 2015
Canon EOS 6D, monivalotus*

"MIES PAIKALLAAN."

VILLE KANABRO Opiskelija, kuvataidekasvatus, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

KÖYHÄN MIEHEN KIKAT KUMOTA KAAMOS

"Istut yksin pimeässä huoneessasi. Ulkoa ei tule valoa. Myös sisällä on pimeää, koska sähkölaskusi on maksamatta. Kuulet ääniä ja ahdistut. Oliko se naapurin harmiton vanhus vai jokin muu, joka ei välttämättä ole tästä maailmasta? Yrität rauhoitella itseäsi katsomalla televisiosta kesällä tallentamiasi grillausohjelmia. Sähkölaskusi ei ole maksanut itseään. Kuulet rapinaa eteisestä. Mietit, onko se lemmikkigerbiili. Mietit uudestaan, onko sinulla edes lemmikkigerbiiliä. Et enää tiedä mitä ajatella. Viikkoihin asunnossasi ei ole näkynyt valon hiventäkään, joten osaat jo suunnistaa kohti eteistä pelkän hajuaistisi avulla. Tunnet olevasi DareDevil. Et kuitenkaan ole, pelkää liikaa. Yrität pudistaa päästäsi kohtaukset elokuvasta 30 päivää kaamosta, mutta tunnet kuinka vampyyrit himoitsevat vertasi. Äänien volyyymi nousee yli sallitun desibelitason ja jätät makaamaan keskelle pimeää asuntoasi. "Kunpa olisin DareDevil", ajattelet. Et ole.

Nyt, kun olet tarpeeksi synkässä, pelokkaassa ja kaamosvastaisessa tilassa, voimme antaa sinulle köyhän miehen vinkeet sen torjumiseksi."

NIKO-VILLE MOILANEN & LAURI KATTILAKOSKI

blogi

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

Lapin yliopisto on pitkään vetänyt puoleensa opiskelijoita ympäri Suomea ja koko maailmaa tarjoamalla osaamista ja asiantuntijuutta eri aloilla, erityisesti arktisten asioiden tutkimuksessa.

Vuonna 2014 yliopistossamme aloitti 700 uutta opiskelijaa. Opiskelijoista 83 aloitti suoraan maisterivaiheen opinnoissa. Samana vuonna suoritettiin 528 ylempää korkeakoulututkintoa (Tilastokeskus 2015). Ainutlaatuiset, esimerkiksi Arktisen keskuksen tarjoamat opintokokonaisuudet ovat yksi asioista, jotka houkuttelevat opiskelemaan Lapin yliopistoon.

Kuten muualla, myös Lapin yliopistossa esiintyy opiskelijoiden liikehdintää muista yliopistoista tänne ja päinvastoin. Opintojen jatkamiseen toisessa yliopistossa on monia syitä, esimerkiksi pääaineen vaihtaminen tai halutun opintokokonaisuuden esiintyminen vain tietyssä yliopistossa. Monet opiskelijoista suorittavat opintonsa kandidaatin tutkintoon asti, jonka jälkeen hakeutuvat toiseen yliopistoon suorittamaan maisterin tutkintoa.

Lapin yliopistossa yhteiskuntatieteiden kandidaatiksi opiskellut Sohvi Kangasluoma siirtyi suorittamaan maisteriopintonsa Tampereen yliopistoon.

– Lapin yliopistossa ei ollut tarjolla haluamaani maisterivaiheen opintokokonaisuutta, Kangasluoma kertoo.

Toinen vaihtoon vaikuttaneista syistä oli Tampereen tarjoamat paremmat työharjoittelumahdollisuudet. Yliopiston vaihtamisesta huolimatta Sohvi Kangasluoma antaa yliopistollemme kehuja opetuksen laadusta ja yliopiston sisällä vallitsevasta yhteisöllisyydestä.

Tulevaisuuden haasteiksi niin meillä kuin muuallakin muodostuvat korkeakouluihin kohdistuvat leikkaukset. Miten lisätä koulutuksen houkuttelevuutta määrärahojen supistuksessa? Tähän asti hakijamäärät yliopistoomme ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Tilastot kertovat suuren osan opiskelijoista myös suorittavan tutkintonsa täällä loppuun. Panostamalla jatkossakin opetuksen laatuun ja vetovoimaisiin maisteriohjelmiin suoritettujen tutkintojen määrän ei uskoisi ainakaan vähenevän.

Maisteriksi täältä vai muualta?

Vasemmalta Nelli Haapala, Reetta Siivonen ja Juho Lehtosaari.

SOSIAALITYÖ PALKITSI OPISKELIJOITAA

Lapin yliopiston sosiaalityön oppiaine palkitsee lukuvuosittain parhaat kandidaatin- ja pro gradu -tutkielmat. Viime lukuvuoden opinnäytepalkinnot myönnettiin Nelli Haapalalle pro gradu -tutkimuksesta ja Reeta Sivoselle kandidaatin-tutkimuksesta. Lisäksi Juho Lehtosaarelle myönnettiin kunniainia kandidaatin-tutkimuksesta.

Palkintojen tarkoituksena on antaa positiivista kannustusta ja edistää opiskelijoiden kansainvälistymisen mahdollisuuksia. Sosiaalityön opetus-henkilöstö valitsee palkittavat lukuvuoden aikana valmistuneiden opinnäy-tetöiden joukosta. Palkinto myönnetään opiskelijalle, joka on toteuttanut tutkimuksensa erityisen onnistuneesti ja jonka tutkimus on innovatiivinen ja avaa uudenlaisia näkökulmia.

Taiteiden tiedekunta on palannut takaisin pääkampukselle.

LISÄÄ ARKTISTA OSAAMISTA LUOVILLE ALOILLE

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa on käynnistynyt uusi kansainvälinen Arctic Art and Design -maisteriohjelma kymmenen opiskelijan voimin. Ohjelman tavoitteena on lisätä Pohjois-Suomen elinkeinoelämän kilpailukykyä luovien alojen osaamisella. Koulutus sisältää yhteistoiminnallista ja työelämälähtöistä projektiohjelmaa tiiviissä yhteistyössä muun muassa Lapin kulttuurilaitosten, matkailuyrittäjien ja elämyspalveluiden tuottajien kanssa.

– Tavoitteena on, että opiskelijoiden arktisen kulttuurin tuntemus lisääntyy opintojen aikana siinä määrin, että he voivat jäädä valmistuttuaan Lappiin töihin ja tukea näin alueen yritysten kansainvälistymistä, hankkeen projektipäällikkö Maria Huhmarniemi sanoo.

Hankkeen rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto, Lapin Ely-keskus ja Lapin yliopisto.

Oikeastaan Ilkka Karsikkaalla on menossa jo kolmas ura. Maatilan poika teki ensin töitä maatalouslomittajana ja sitten monta vuotta kirvesmiehenä. Kolmas ura alkoi luokanopettajan opinnoista.

Valmistuttuaan Karsikas päätti hakea ensimmäistä sopivaa paikkaa Rovaniemellä. Kun Napapiirin yläasteelle haettiin 10. luokan opettajan sijaista, hän haki paikkaa – ja yllätyksekseen myös sai sen. Ylimääräisen luokan tavoitteena on peruskoulun oppimäärän kertaaminen, numeroiden parantaminen, ammatinvalinnan suunnittelu ja usein myös elämänhallinnan opettelu.

– Ensimmäinen vuosi oli tiukka. Tässä työssä kun ei ole hirveän selkeitä askelmerkkejä, Karsikas kertoo.

Koska Karsikas opettaa itse valtaosan tunteista, hän keskittyi alussa saamaan ainepaletin haltuun. Sijaisuus on kesäisin katkolla, ja pari vuotta sitten Karsikas olisi päässyt luokanopettajaksi alakouluun.

– Päätin pitkällisen harkinnan jälkeen palata tänne. Sen jälkeen olen uskaltanut tehdä opetusta enemmän omannäköiseksi.

Karsikas on saanut esittämilleen muutoksille rehtorin tuen. Aiemmin oppilaat olivat työharjoittelussa joka maanantai, mutta Karsikas päätti jaksottaa työharjoittelun, mikä mahdollistaa eheämmän työkokemuksen.

– Tavoitteena on arjen ja työelämän taitojen oppiminen. Vierailen itsekin työpaikoilla ja teen siellä samoja töitä.

Oppilas pääsee neuvomaan opettajaansa, ja samalla keskustellaan kaikessa rauhassa ammatinvalintaan ja yhteishakuun liittyvistä kysymyksistä.

Karsikas painottaa opetuksessaan myös luonto-, liikunta- ja vastuukasvatusta, joista hän innostui jo opiskeluaikana. Syksy alkaa uuden ryhmän kanssa eräretkellä.

– Yhteinen kokemus sisältää aina fyysistä ponnistelua. Ylitämme itsemme, ja retkellä luotu yhteishenki kantaa koko lukuvuoden.

Jokaisella oppilaalla on vihko, johon he kirjaavat viikoittain tavoitteensa ja arvioivat niiden toteutumista. Myös liikuntapäiväkirjaa täytetään läpi vuoden. Karsikkaan opetusmenetelmät ovat niin moninaisia, että niitä kaikkia ei millään mahdu tässä kertomaan.

– Työssäni saa tehdä elämänmakuista pedagogiikkaa omalla persoonalla.

MARJO LAUKKANEN

Elämänmakuista pedagogiikkaa

ANNA-LEENA MUOTKA

Ilkka Karsikas

Luokanopettaja

- Syntynyt vuonna 1985 Haapavedellä
- Teki kasvatustieteen appron avoimessa yliopistossa Oulussa vuosina 2005–2006
- Aloitti Lapin yliopistossa kasvatustieteen opinnot keväällä 2007 ja luokanopettajan opinnot syksyllä 2007
- Valmistui kasvatustieteiden maisteriksi 2011
- Opettaa 10. luokkaa Napapiirin yläasteella

SATTUMALTA

Martta tutkijaksi

Marttatutkija
Sari Niemisalo
kuvassa oikealla.

TEKSTI SARI NIEMISALO | KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Miten Sari Niemisalosta tuli marttatutkija? Kuka valitsi aiheen ja kuinka marttaliike taipui akateemisen tutkimuksen kohteeksi? Sattumaltako?

Liityin marttayhdistykseen vuonna 2006, kun opiskelin politiikkatieteitä Lapin yliopistossa. Tiesin, että Martat on suomalainen kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on kotien ja perheiden hyvinvoinnin sekä kotitalouden arvostuksen lisääminen. Kotoa poismuuttaneena opiskelijana halusin oppia parempaa arjen hallintaa, minkä lisäksi minua houkutteli Marttojen tarjoama mahdollisuus kansalaistoimintaan ja kansalaisvaikuttamiseen.

Nykyisyyden lisäksi kiinnostuin myös Marttojen menneisyydestä. Keitä nämä naiset olivat, ja mitä he olivat tehneet aikaisemmin? Minulle kerrottiin, että järjestön alueellinen toimija, Lapin Martat, perustettiin Rovaniemellä itsenäisyyspäivänä vuonna 1925. Ensimmäiset yhdistykset perustettiin jo aikaisemmin vuonna 1919, ja jo tätä ennen alueella oli saattanut olla hajanaista marttatoimintaa. Yllätyin, kun kuulin, että pitkäaikaisesta alueellisesta läsnäolosta huolimatta Marttojen pohjoista historiaa ei ollut koskaan tutkittu. Se oli ongelmallista historian moniäänisyyden näkökulmasta.

Historiankirjoituksesta puuttui pohjoisen näkökulma

Vaikka Marttajärjestö syntyi Lucina Hagmanin johdolla Helsingissä vuonna 1899 osana kansallista heräämistä, kansanvalistusta ja muuta aikakauden yhteiskunnallista liikehdintää, se syntyi myös Lapissa. Tarkoitin tällä sitä, että alussa oli todellakin vain liike (liikettä), ei mitään sen valmiimpaa ja sitä, että mikään ei siirry sellaisenaan yhdeltä paikkakunnalta toiselle, toiselta puolen Suomea toiselle puolelle Suomea. Yhteiskunnallisena liikkeenä myös marttaliike muuttuu ja muuntuu ajassa ja paikassa, kulloistenkin olosuhteiden ja toimijoiden, mutta myös sattumien yhteisvaikutuksesta.

Samasta syystä olemassa oleva populaari ja tieteellinen historiankirjoitus Martoista ei tyydyttänyt tiedonälkääni, sillä niissä oli tyystin sivuutettu pohjoisen näkökulma. Puutteena oli myös se, että tutkittavaa ilmiötä oli lähestytty liiaksi Marttaliiton johtohenkilöiden ja jäsenlehden suulla rakennettujen suurten ideologioiden ja kasvatusihanteiden näkökulmasta, jolloin alue-

paikallistoimijan (tai niin sanotun ”tavallisen martan”) ääni ja mahdollinen toisintekeminen eivät päässeet riittävästi kuuluviin. Lisäksi huomasin, että oman historian puuttuminen vaivasi myös sitä yhteisöä, jonka jäsen minäkin olin. Monet martat kysyivätkin ”Mitenköhän meillä?” luettuaan niitä harvoja kokonaisesityksiä Martoista, jotka eivät kuitenkaan tavoittaneet pohjoisen periferiassa eläneen kansalaistoimijan todellisuutta ja mielenmaisemaa. ”Mitenköhän meillä?” jäi viipyilmään myös omaan mieleeni.

Tarvitaan yhteisesti tuotettua kirjoitettua historiaa

Kun myöhemmin siirryin vaativampiin vapaaehtois- ja luottamustehtäviin Martoissa, oman historian puuttuminen häiritsi vieläkin enemmän, sillä halusin tietää, kuinka martat olivat aikaisemmin selvinneet niistä vaikeuksista, joita he olivat matkallaan kohdanneet. En siksi, että olisin etsinyt menneisyydestä suoria keinoja tämän päivän ongelmien ratkaisemiseksi, vaan siksi, että halusin tietää, kuinka ennen minua eläneet ja vaikuttaneet martat olivat arvioineet itseään ja omaa toimintaansa nimenomaan marttoina. Oman historian puuttuminen merkitsi sitä, ettei minulla eikä yhteisölläni – 1 700 lappilaisella martalla – ollut sellaista itse-reflektion välinettä ja kriittistä keskustelukumppania,

joka historia parhaimmillaan voi olla. Wilhelm Diltheyn mukaan yhteisö ilman historiaa onkin kuin ihminen ilman muistia – ja ihminen ilman muistia on todennäköisesti ihminen ilman identiteettiä.

Historianfilosofit rinnallani ymmärsin entistä syvemmin sen, kuinka tärkeää on, että kansalaisjärjestöt tutkivat itse omaa historiaansa ja että jokainen järjestöikäpolvi luo oman suhteensa menneisyyteen. Vaikka sanotaan, että jäsenyys Martoissa periytyy äidiltä tyttarelle, tai sukupolvelta toiselle, Martat ei ole kuitenkaan sellainen suullisen perinteen ja kerronnan ympärille rakentunut yhteisö, jossa ymmärrys omasta menneisyydestä eläisi ja välittyisi vahvan tarinankerronnan kautta. Ilman yhteisöllistä tiedon tuottamisen tapaa yhteinen historia jää herkästi niin sanottujen historian portinvartijoiden eli yksittäisten henkilöiden, sattumien, varaan. Siksi tarvitaan yhteisesti tuotettua kirjoitettua historiaa.

Tutkimuksen on kuunneltava tutkittavien omaa ääntä

Yksinään populaarit marttahistoriikit eivät kuitenkaan pärjää, vaan niiden rinnalla tarvitaan myös tieteellistä tukimusta, koska vasta silloin historiantulkinnat ovat koetellumpia myös ulkopuolisten silmissä. Tieteellisen

Lapin Marttojen toimitiloissa Marttavalvuskassa Rovaniemen keskustassa pidetään muun muassa ruokakursseja.

tutkimuksen pitää kuitenkin olla nykyistä herkempi kuuntelemaan tutkittavien – eli ajassa toimivien, tahtovien ja ajattelevien ihmisten – omaa ääntä ja tiedontarvetta. Silloin tieteellinen tutkimus a) käy rakentavampaa dialogia tutkittavien kanssa; b) säilyttää paremmin kosketuksen siihen todellisuuteen ja elettyyn elämään, jossa tutkittavat merkityksellistävät itseään ja toimintaansa; ja c) antaa myös tutkittaville välineitä itseymmärrykseen ja parempien käytäntöjen kehittämiseen.

Joten lopulta huomasin, että tutkimusorientoituneena järjestöaktiivina olin kuin salaa itseltäni alkanut hahmottelemaan tutkimusasetelmaa, jossa tieteen kriittisyys yhdistyisi ymmärtämiseen ja kunnioittavaan dialogiin tutkimuskohteen kanssa – olivatpa he sitten elossa olevia marttoja tai menneisyyden marttojen ääniä arkistoissa.

Kansalaisyhteiskunnan tutkija, toimija ja kehittäjä

Paljon on vettä virrannut Kemijoessa sitten vuoden 2006, jolloin minusta tuli martta. Nykyisin olen kansalaisyhteiskunnan tutkija, toimija ja kehittäjä. Tutkin väitöskirjassani Marttojen satavuotisen lappilaisen historian kautta kansalaisyhteiskunnan rakentumista kansallisella reuna-alueella sekä kansalaistoimijoiden kokemuksia heidän omasta toimijuudestaan muuttu-

vassa kansalaisyhteiskunnassa.

En ole silti ensimmäinen martta, joka väittelee tohtoriksi, enkä ensimmäinen tohtori, joka väittelee mar-toista. Olenko osa sattumien jatkumoa?

Ainakin joskus minusta tuntuu siltä, että kohtelemme henkilöhistorioitamme samoin kuin kohtelemme kokonaisten kansakuntien ja aikakausien historioita. Etsimme mielellämme lineaarista kehitystä ja edistystä, sulkeistamme sattuman, emmekä oikein suostu siihen, että jokaisena nykyisyytenä erilaiset tulevaisuudet käyvät meistä ja meissä kilpaa keskenään.

Poltin vielä vuonna 2006 tupakkaa, ja olin tupakalla yliopiston tupakointipaikalla ravintola Felliä vastapäätä. Siellä hihaani tarttui toinen tupakoitsija, joka hänkin oli politiikkatieteilijä. Eliisa pyysi minut mukaan Lapin yliopistolla tuolloin toimineeseen marttayhdistykseen.

Mitä jos minut olisi pyydetty mukaan johonkin toiseen kuin marttatoimintaan? Tai jos en olisikaan vastannut myöntävästi?

Pantiin uudestaan tupakaksi. ●

Poikkitieteellinen tutkija Sari Niemisalo valmistelee Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa väitöskirjaa marttatoiminnasta.

KIVESTÄ SYNTYI MAAN TAPA

TEKSTI MARJO LAUKKANEN | KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Kuvanveistäjä Matti Nurminen inspiroituu kirjallisuudesta. Joskus väärin muistaen, joskus jopa tulevaa ennakoiden.

Kuohilas (2013). Gabro 55 x 50 x 13 cm.

K

un tapaan Matti Nurminen Galleria Valossa, päivän lehdet pursuavat juttuja keskustan entisen puoluesihteerin Jarmo Korhosen kirjasta *Maan tapa*, jossa kirjoittaja ruotii hyvä veli -järjestelmää ja vaalirahoituskuvioita.

Keskustellessamme käy ilmi, että Nurmisella on saman niminen teos – *Maan tapa* (2012) – joka valmistui keskustan kansanedustaja Antti Kaikkosen vaalirahoituskohun aikaan. Graniitista, diapaasista ja teräksestä veistetyllä pellellä on kaksi naamaa, joista toinen hymyilee maireasti ja toisen suupielet ovat kääntyneet alaspäin.

Nurminen on työskennellyt syksyn ajan Wihurin säätiön vierailevana taiteilijana Lapin yliopistossa. Kaksi-naamainen pelle ei ole esillä Galleria Valon näyttelyssä, mutta myös monet esillä olevista teoksista vilisevät viittauksia kirjallisuuteen. Tällä kertaa kirjoitetuista kirjoista ammentaen, ei tulevia ennakkoiden.

– *Dostojevskin noppa* (2013) on noppa, jolla ei ikinä voita, Nurminen kuvailee.

Punaisesta graniitista tehdystä nopasta puuttuu oikeat silmäluvut. Fjodor Dostojevski kun oli paitsi taitava kirjailija, myös uhkapeluri.

Välillä muisti on tehnyt taiteilijalle tepposet. Kun Nurminen etsi kiinalaisen Li Bain runokirjaa, sitä ei meinannut löytyä, koska hän muisti kirjan nimen väärin. Oikea nimi on *Taivaanrantaan pitkä matka*, mutta väärin muistettu nimi päätyi veistokselle: *Niin kauas kuin taivaanranta riittää* (2012) on dioritista veistetty reliefi.

Kolmiosainen *Lost boys go to Wonderland* (2014) on saanut inspiraationsa kahdesta satuklassikosta ja yhdestä edesmenneestä pop-tähdestä. Kadonneet pojat, seikkailevat J. M. Barrien lastennäytelmän Peter Panin Mikä-Mikä-Maassa eli Neverlandissa, jonka mukaan myös Michael Jackson nimesi tiluksensa. Niinpä kadonneet pojat lentävät turvallisempaan paikkaan: Ihmemaahan eli sinne, jonne Lewis Carrollin kirjan päähenkilökin päätyi.

Pyöränkeksijän painajainen (2012). Harmaa graniitti 140 x 38 x 38 cm.

Andalusialainen iltapäivä (2013). Gabro 140 x 38 x 38 cm.

Dostojevskin noppa (2013). Punainen graniitti 150 x 54 x 54 cm.

Paluu Rovaniemelle

Vierailevan taiteilijan pesti merkitsi Nurmiselle paluuta lapsuuden ja nuoruuden maisemiin, sillä hän on asunut elämänsä ensimmäiset 18 vuotta Rovaniemellä. Vierailunsa aikana Nurminen on huomannut, että kaupunki on erilainen kuin se, josta hän lähti 1960-luvun lopulla.

– Tämä oli tollojen ja umpimielisten paikka. Ihan samanlainen kuin vastaavat tuon ajan pikkukaupungit. Rovaniemestä olisi saatu oikea kaupunki vain siirtämällä se rannikolle ja vaihtamalla asukkaat.

Enää ei tarvita laivaa tuomaan kaupunkiin tuulahduksia ulkomaailmasta.

– Ennen juna Rovaniemeltä Helsinkiin vei 15 tuntia, nyt lentokoneella pääsee reilussa tunnissa. Jos lennot varaa ajoissa, täältä pääsee samalla rahalla lentäen Hel-

sinkiin kuin bussilla Kemijärvelle. Liikkuminen ei ole enää kiinni ajasta eikä rahasta.

Nurmisen lähdön jälkeen kaupunki on kasvanut paljon. Esimerkiksi yliopisto, loistava taidemuseo ja kamariorkesteri sekä vilkas kulttuurielämä ovat hänen mielestään tuoneet kaupunkiin avarakatseisuutta ja uusia kuvia.

– Kaiken rakentamisen myötä kaupunki ei ole muuttunut kauniimmaksi, jos ei kaunis ollut ennenkään, mutta uusien kuvioiden vaikutus heijastuu koko paliskuntaan.

Turpa mustana

Nurminen veistää teoksensa pääasiassa kivistä. Helsingissä hänet löytää usein Tattarisuon kiviveistämöl-

Matti Nurminen

Kuvanveistäjä

- Syntynyt: 1947, Rovaniemi
- Asuu ja työskentelee Helsingissä
- Suomen Taideakatemia koulutettiin 1971–75
- Lukuisia yksityis-, yhteis- ja ryhmänäyttelyitä sekä julkisia teoksia Suomessa ja ulkomailla
- Teoksia muun muassa Nykytaiteen museo Kiasman, Kansallismuseon ja Wihurin säätiön kokoelmissa
- Opettanut muun muassa Taideteollisessa korkeakoulussa ja Kuvataideakatemiassa

Punksterin ja näkövammaisen punksterin dialogi (2015).

Gabro, luonnonkuitu. Punksteri 40 x 28 x 24 cm. Näkövammaisen punksteri 46 x 48 x 25 cm.

tä, mutta hänellä on työhuone myös kodin yhteydessä.

– Tämä on muutakin kuin turpa mustana kiven hakkaamista. En ole Muumipappa.

Jälleen keskustelu siirtyy kirjallisuuteen. Kun Muumipappa ryhtyy kuvanveistäjäksi, hän ei tee suunnitelmia vaan hakkaa isosta kivistä pienen kiven. ”Kun pienenee, suurenee”, Muumipappa selittelee sattumanvaraiselta näyttävää työtään.

Nurminen ei halua selitellä, vaan työllä on idea ennen kuin hän tarttuu kiveen. Yleensä hän tekee työstään mallin. Näyttelyssä on esillä Nurmiselle poikkeuksellisia esittäviä näköispatsaita. Toisiaan katsovien hahmojen kasvoista hän teki ensin aidon kokoiset saviset mallit, jotka sitten valoi kipsiin. Syntyi *Punksterin ja näkövam-*

maisen punksterin dialogi (2015).

– Kiven hakkaaminen on työlästä. Pitää tietää, mitä ottaa pois, koska kerran poistettua ei saa takaisin.

Sen sijaan seinällä ihmettelevä *Kuohilas* (2013) on syntynyt ilman mallia. Suunnitelma oli silti kirkkaana tekijänsä päässä.

Rovaniemellä Nurminen on ollut uuden edessä, koska täällä ei ole ollut mahdollisuutta kiven käsittelyyn.

– Piti keksiä toinen idea, toinen suunnitelma.

Vielä Nurminen ei halua puhua suunnitelmistaan tarkemmin. Aika näyttää, hioutuvatko ne valmiiksi töiksi – tai sisältävätkö ne viittauksia kirjallisuuteen. ●

KAMPPAILUA VERBAALISUUS EDELLÄ

Tutkija Erkki Kuure on väkivallan vastustaja mutta harrastaa siitä huolimatta thainyrkkeilyä, jonka lajivalikoimaan kuuluvat lyönnit nyrkein ja kyynärpäin sekä tavallisten potkujen ohella myös polvipotkut ja pystypaini.

– Thainyrkkeily oli alun perin sotilaiden lähisodankäynnin taito. Nykyisin lajiin vihiytyneiden periaatteena kuitenkin on, että kehän ulkopuolella käytetään ”verbaalijudoa” thainyrkkeilyn taitojen sijasta, Erkki korostaa.

Itämaisiin kamppailulajeihin ja niiden harrastamiseen liitetään usein väärää tulkintoja ja ennakkoluuloja. Pitkään sosiaalityöntekijänä toimineelta Kuurelta on toisinaan kysely, että eikö kamppailulajiharrastus ole jotenkin ristiriidassa ammatin arvojen kanssa

– Usein ei tiedetä, että esimerkiksi thainyrkkeilyn lähtökohtana on vastustajan eli ihmisen kunnioittaminen. Harjoitukset tehdään yhdessä parin kanssa toinen toistaan opettaen, joten jos jotakin opitaan, niin se perustuu yhdessä tekemiseen ja oivaltamiseen, Erkki tarkentaa.

Pienestä pitäen kamppailulajeja harrastanut Erkki perusti thainyrkkeilyseuran Rovaniemelle ensimmäisen kerran jo vuonna 1995. Tuolloin seuran toiminta tähtäsi kilpailemiseen ja seuran jäsenet menestyivät Suomen ja jopa amatöörien MM-tasolla.

Viime keväänä yliopistolle perustettu, pari kertaa viikossa kokoontuva thainyrkkeilyn harrastajaryhmä tähtää pelkästään kunnon ylläpitämiseen. Harjoituksissa käy 10–15 yliopistolaista, henkilökuntaa ja opiskelijoita, sekä naisia että miehiä.

– Thainyrkkeily kuntoilumuotona sopii erityisesti niille, joiden hartiat ovat jumissa ja keho kaipaa notkeutta. Harjoituksen aluksi tehdään tehokas lämmittely ja venyttely, jotta laji ei riko kenenkään paikkoja. Itse treeneissä tehdään parin kanssa hyvin paljon lajitekniisiä toistoja. Harjoitusvälineistön osalta harrastajan tulee hankkia säärisuojat ja nyrkkeilyhanskat, jotta treenin voi täysipainoisesti toteuttaa, Erkki sanoo.

Lähtökohtana harjoituksissa on turvallisuus eli vahinkoja pyritään välttämään: väistöt ja lyönnit tulee tehdä juuri oikealla tavalla eikä kenenkään silmä saa olla mustana treenien jälkeen.

– Lajin eri tekniikoiden opettelu on loputon matka kohti itsehillintää ja kehon hallintaa. Harjoitusten lähtökohtana on kunnon, kehon motoriikan ja notkeuden parantaminen. Treenien suurin viehätys lienee siinä, että harjoitus tehdään pareittain liikunnan riemusta nauttien. Itsepuolustusta opitaan siinä sivussa, Erkki sanoo.

OLLI TIURANIEMI

kotisivu

ERKKI KUURE

Tutkija, yliopisto-opettaja,
yhteiskuntatieteiden tiedekunta,
Lapin yliopisto

www.muaythai.fi

Suomen Muaythai -liitto ry

ANNA-LEENA MUOTKA

SUURUUTTA, MUTTA MIKSI?

Joulukuussa 2006 kirjoitimme Janne Kurtakon kanssa Helsingin Sanomien Sunnuntaidebatin ”Parhaat yliopistot eivät ole suuria”. Huomasimme, että maailman korkeimmalle rankatut ”huippuyliopistot” eivät olleet olennaisesti suurempia kuin ”tavalliset” suomalaiset yliopistot.

Tilanne ei ole noista ajoista muuttunut. QS World University Ranking painottaa erityisesti yliopistojen ulkoista mainetta. Sen uusimman TOP10-listan yliopistojen keskiopiskelijamäärä oli ”vain” 16 700 (mutta ”academic facultya” keskimäärin 3 750). Opiskelijamäärässä kaikki ja opettajissa useimmat olivat Helsingin yliopistoa pienempiä. Maan sisäisessä vertailussa KTT Antti Fredriksonin tuore tilinpäätösanalyysi (Acatiimi 6/2015) ei todista yksiselitteisen suuruuden ekonomin puolesta, pikemminkin päinvastoin.

Virallinen tiedepolitiikka silti väittää, että kansainvälisissä vertailuissa korkeakoulumme ovat aivan liian pieniä. Yleensä jätetään kertomatta, mitä nämä vertailut ovat. Yleisin verrokkimaa on ”viiden yliopiston” Tanska. Sielläkin on lisäksi toistakymmentä yhden alan yliopistoa ja viidellä monialayliopistollakin kampukset noin 15 paikkakunnalla.

”Kriittisestä massasta” kannattaa silti puhua. Se ei kuitenkaan rakennu yliopistojen ylätasolla vaan tutkimusryhmissä. Suomessa kriittinen massa on usein samaa alaa tutkivien suomalaisten verkosto kansainvälisine kontakteineen.

Meillä on vähemmän pysyvää opettajakuntaa kuin hyvissä ulkomaisissa yliopistoissa. Tiedepoliittiset intohimot ovat pirstoneet rahoituksen puroiksi, joiden seurauksina on vähän professoreita ja lehtoreita mutta paljon projektilaisia. Harvoja pysyviä positioita on totuttu varjelemaan. Se osin selittää liikkuvuuden matalaa astetta, samoin kuin kansainvälisten tutkijoiden kohtaamia ulkopuolisuuden tunteita.

”Kriittisen massan” vahvistamiseksi voisi tehdä paljon. Esimerkiksi rahoitusta ja henkilöstöpolitiikkaa voisi selkeyttää niin, että perustyötä tekevän ”academic facultyn” määrää voitaisiin lisätä ja projektisilppua vähentää.

Vuonna 2006 olimmekin melko optimistisia. Toivomissamme suunnissa ei kuitenkaan ole tapahtunut kovin paljon. Nyt edessä on rajuja rahoitusleikkauksia, lisää liikkuvia maaleja, kilpailtuja rahoituseriä ja laajenevaa tutkimusbyrokratiaa.

Yliopistojen välinen nokittelu on jo lisääntynyt. Peli kovenee, mutta se ei takaa parempia tuloksia.

Keinoja tutkimusyhteisöjen vahvistamiseen olisi useita. Kun huomio kohdistuu vain ylätasoin yksikkökokoon, herää kysymys, onko yliopistopolitiikan tavoitteena paremman tieteen tekeminen vai jokin aivan muu.

” Onko yliopistopolitiikan tavoitteena paremman tieteen tekeminen vai jokin aivan muu?

PETRI KOIKKALAINEN Yliopistokollegion puheenjohtaja

VILLE KIVIMÄKI JA KIRSI-MARIA HYTÖNEN (TOIM.):

RAUHATON RAUHA

Suomalaiset ja sodan päättyminen
1944–1950

Vastapaino 2015

Rauhaton rauha tarjoaa uusinta tutkimustietoa ajasta, jolloin sota oli vereslihallaa. Teos sukeltaa sodanjälkeiseen tunnemaisemaan: painajaisiin, itsekuriin ja Lapin sodan arpiin.

Teos muistuttaa, että ihmiset kokivat ajan eri tavoin.

Pahimmin historiantutkimuksen marginaaliin on jäänyt Lapin sota. Tätä unohtusta teoksessa käsittelevä Lapin yliopiston professori Marja Tuominen toteaa:

– Aineellisen hävityksen ohella tuhoja koki pohjoisen ihmisten kollektiivinen itsetunto, jonka jälleenrakentaminen etenee hitaasti – hitaammin kuin talojen, teiden ja siltojen.

Teoksen toimittajat ovat Tieto-Finlandia-palkittu historioitsija Ville Kivimäki sekä etnologi Kirsi-Maria Hytönen. Muut kirjoittajat ovat historiantutkijoita Jyväskylän, Tampereen, Lapin ja Helsingin yliopistoista.

Tekijän kommentti:

Lappilaisten sotakokemus vuosina 1939–1945 oli monin tavoin toisenlainen kuin historian kokonaistulkintoissa usein yhtenäiseksi kirjoitettu ”suomalainen sotakokemus”. Historiapuheessa vakiintunut käsite ”talvi- ja jatkosota” ja juhlapuheiden ”kohtalomme vuodet 1939–1944” sulkevat Lapin sodan kansallisen muistimme marginaaliin. Sama koskee rauhaan paluun ja jälleenrakennuksen aikaa. Sana evakko on lähes synonyymi karjalaissiirtolaisille, vaikka myös Lapin sota tarkoitti mittavia väliaikaisia ja rauhanehdot myös pysyviä väestönsiirtoja.

Yhteistyö natsi-Saksan kanssa oli sodan jälkeen vaikeasti käsiteltävä asia viralliselle Suomelle niin poliittisesti kuin mentaalisesti. Ehkä osittain juuri siksi Lapin neljä vuotta kestänyt ”saksalaisaika” ja Lapin sota tuhoineen ja seurauksineen on jäänyt yksittäisten ihmisten ja perheiden kannettavaksi.

Rauhaton rauha -kirjan toimittajien, kustantajan ja median aiheetta kohtaan osoittama kiinnostus on yllättänyt positiivisella tavalla ja samalla vahvistanut käsitystä pohjoisen kokemushistorian tähänastisesta marginaalisuudesta.

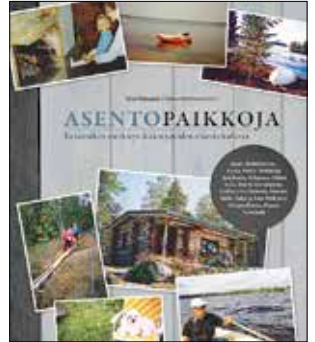
MARJA TUOMINEN

ASENTOPAIKKOJA

Kesämökin merkitys ikäntyneiden elämänculussa

Liisa Hakapää & Simo Koskinen (toim.)
Lapin yliopisto 2015

Lapin yliopiston Ikääntyvien yliopiston tutkimusryhmän *Asentopaikkoja*-kirjan teemana ovat ikääntyneiden ihmisten kokemukset mökkielämästä elämänculkunsa aikana. Ryhmäläisten keskeisenä tutkimusintressinä oli nostaa esille arkisen mökkeilyn erilaisia merkityksiä. Ryhmä tutustui mökkikirjallisuuteen sekä analysoi ja vertaili ryhmäläisten yksilöllisissä mökkitarinoissa esille tulleita näkökulmia: esimerkiksi mökin rakentamisen iloa, luonnon merkitystä mökkiläisille sekä mökkeilyn sosiaalista elämää. Monivuotisen työskentelyn tulokset on koottu tähän 251-sivuiseen kirjaan.

Ajatuksia tutkimiseen -teos on puheenvuoro tiedettä ja tutkimusta koskevaan keskusteluun. Se pyrkii lisäämään lukijan ymmärrystä tutkimisesta, metodeista ja tieteen tekemisen moninaisuudesta. Kirjan artikkelit avaavat erilaisia metodologisia lähtökohtia ja ratkaisuja sekä tieteellistä työskentelyä yleensäkin. Kirjan tavoitteena on sekä auttaa teoreettisessa ymmärryksessä että antaa virikkeitä tieteelliseen toimintaan ja sen opettamiseen. Teoksen takakannen sanoin: Tartu kirjaan – älä sotkeudu tutkimusrutiinien verkkoon!

AJATUKSIA TUTKIMISEEN

Metodisia lähtökohtia

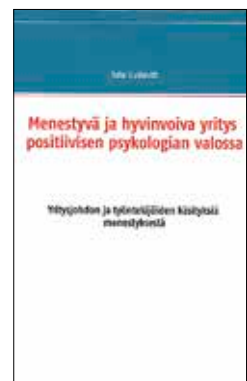
Toivo Salonen & Seppo I. Sotasaari (toim.)
Lapin yliopisto 2015

MENESTYVÄ JA HYVINVOIVA YRITYS POSITIIVISEN PSYKOLOGIAN VALOSSA

Satu Uusiautti
BoD, Helsinki, 2015

Kasvatustieteen apulaisprofessori Satu Uusiautti Lapin yliopistosta hahmottelee uudessa teoksessaan työssä menestymistä onnistumisina, merkityksellisyyden kokemuksena ja tekemisen meininkinä.

Tutkimuksessa menestystä lähestytään myönteisesti näkökulmasta: menestys nähdään työntekijän positiivisen kehityksen ja toiminnan ilmentymänä. Tutkimus on jatkoa Uusiauttin aiempiin työssä menestymistä käsitteleviin tutkimuksiin.

Arktisen vuosikirjan päätoimittaja on arktisen politiikan professori Lassi Heininen Lapin yliopistosta.

Vuosikirjan teemana on arktisen alueen hallinta ja hallinto. Kirja sisältää 19 tieteellistä artikkelia aiheesta. Vertaisarvioitujen artikkeleiden lisäksi julkaisussa on 16 asiantuntijakommenttia ja seitsemän lyhyttä sisältöartikkelia.

Arktinen vuosikirja on kansainvälinen ja tieteidenvälinen verkkojulkaisu, joka on omistettu arktisen politiikan, geopolitiikan, turvallisuuden, yhteistyön ja hallinnan sekä laajemmin pohjoisten alueiden kehityksen analyttiseen tarkasteluun.

ARCTIC YEARBOOK 2015

Lassi Heininen, Heather Exner-Pirot
ja Joël Plouffe (toim.)
Verkkojulkaisu:

www.arcticyearbook.com

lehtinurkka

Barents Studies -tiedelehti

Barentsin aluetta, ihmisiä, taloutta ja politiikkaa käsittelevän *Barents Studies: Peoples, Economies and Politics* -lehden kolmas numero on ilmestynyt.

Barents Studiesin uudessa numerossa on neljä vertaisarvioitua tieteellistä artikkelia, kirja-arvio sekä esittelyjä alueen nuorista tutkijoista.

Artikkeleita yhdistäväksi tekijäksi numeron vastaavana päätoimittajana toiminut tutkija Aileen Espíritu Norjan arktisen yliopiston Barents-instituutista nostaa taloudellisen yhteistyön rakentamisen Barentsin alueella ja sen vaikutukset alueen kehitykseen.

Lehti on vapaasti saatavissa sekä sähköisenä että painettuna versiona:

www.barentsinfo.org

Matkailututkimus- lehden erikoisnumero

Johan Edelmanin, Heli Ilolan ja Ida Mül-lerin toimittama *Matkailututkimus*-lehden erikoisnumero juhlistaa Lapin yliopiston matkailututkimuksen oppiaineen 20-vuotista historiaa.

Kirjoitukset ovat saaneet alkunsa oppiaineesta tehdystä tutkimuksesta ja opetuksesta sekä Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin hankkeista. Artikkeleiden teemat liittyvät muun muassa matkailukoulutukseen, matkailutyöhön, ympäristökysymyksiin ja elämyksiin.

Lehteä voi tilata Suomen matkailututkimuksen seuralta.

Pohjoisen digitalisoituminen

Lapin yliopiston johtamisen tutkijat Petra Merenheimo ja Rauno Rusko ovat toimittaneet *International Journal of Innovation in the Digital Economy* -lehden uusimman numeron, jossa keskitytään digitalisoitumiseen, innovaatioprojekteihin ja tuotekehittelyyn Lapissa ja muualla Suomessa. Esille nousevat digitaalisuuden näkökulmasta muun muassa pohjoisen etäisyydet, sää ja luonto.

Innovatiivisuutta ja luovuutta tarkastellaan yritysten lisäksi myös osana julkishallinnon organisaatioita. Julkaisussa esitetyjen tutkimustulosten mukaan yritysten ja organisaatioiden kehittämisen ei pitäisi kohdistua vain teknologiaan vaan myös sosiaaliseen ja inhimilliseen pääomaan sekä IT-alalla vallitseviin käytäntöihin.

SIRPA PERUNKA 18.9.2015

"TÄSSÄ ON HYVÄ SYY AMMATILISESTI KESKUSTELLA". OHJAAVIEN OPETTAJIEN KÄSITYKSIÄ OPETUSHARJOITTELUN OHJAUksesta AMMATILISESSA OPETTAJANKOULUTUKSESSA

Sirpa Perunka tutki väitöstyössään ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen ohjaavien opettajien käsityksiä ohjauksesta. Hän haastatteli tutkimukseensa Oulun ammatillisen opettajakorkeakoulun harjoitteluverkoston ohjaavia opettajia.

Haastattelujen analyysin pohjalta Perunka muodosti ohjauskäsityksistä kolme ulottuvuutta, joita ovat praktinen, humanistis-konstruktivistinen ja tutkiva dialoginen ohjausulottuvuus. Ohjausulottuvuudet tarjoavat käytännöllisiä ja teoreettisia välineitä opettajuuden kehittämiseen ja tiedostamiseen. Kutakin ohjaustapaa tarvitaan sen mukaan, missä vaiheessa opettajaopiskelijat ovat omassa opettajuuden kehittämisessään.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

TIINA LAAJALA 4.9.2015

DISKURSSIANALYYTTINEN TUTKIMUS AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUS-SUUNNITELMAN KEHITTÄMIS-PROSESSISTA

Osaamisperustaisuus on osa korkeakoulutuksen opetussuunnittelua. Osaamisperustaisuuteen pohjautuvan ajattelun taustalla olevia näkemyksiä ei kuitenkaan ole riittävän selkeästi tuotu esiin, eikä opettajien osallistaminen ole aina tasapuolista ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmatyössä.

Opetussuunnitelman tulisikin Tiina Laajalan mukaan muodostua yhteisölliseksi, jolloin osaamisen tavoitteet koskisivat koko oppimisyhteisöä. Parhaat lähtökohdat opetussuunnitelman kehittämiseksi näyttäisivät antavan opettajien tasapuolinen osallistaminen sekä reflektoivan ja omaa työtään tutkivan otteen vahvistaminen.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

SIRPA SALMINEN 30.10.2015

KOHTUULLISET PALVELUT. TAPAUS-TUTKIMUS KULJETUSPALVELUJEN UUELLEEN ORGANISOINNISTA

Väestön ikääntyminen, palvelujen keskittyminen ja talouden kiristyminen ovat haastaneet ikäihmisten ja vammaisten kuljetuspalvelujen järjestämisen. Monissa kunnissa onkin meneillään kuljetusten uudelleenorganisointi. Kunnan vastuu palvelun tuottamisesta on korostunut, mutta samanaikaisesti rahoitustilanne on heikentynyt.

Kuljetustilausten keskittämisestä matkapalvelukseen on onnistuneita kokemuksia Rovaniemellä. Sirpa Salminen osoittaa tapaustutkimuksessaan, että muutos ei kuitenkaan ole tapahtunut kivutta, ja se on edellyttänyt kokonaan uutta ajattelutapaa kuljetusten järjestämiseen kaikilta osapuolilta. Kokemukset ovat olleet kuitenkin pääasiassa hyviä, ja kuljetuspalvelua on kehitetty myös laajemmalle asiakaskunnalle.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

IRMELI KARI-BJÖRKBACKA 25.9.2015

ALUEEN JA TYÖN SUKUPUOLI

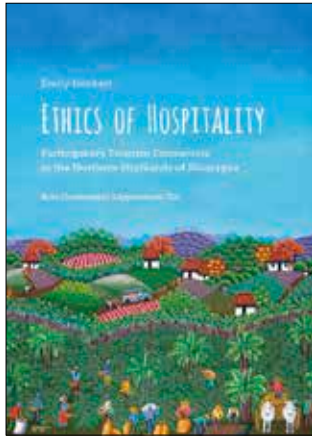
Irmeli Kari-Björkbacka osoittaa väitöksessään, kuinka Lapin kehittämiseen ohjatut investoinnit kohdistuvat miesvaltaisista aloista ja miesten työllisyydestä huolehtimiseen. Hän analysoi tutkimuksessaan Lapin maankäytös- ja talousuunnitelmia ja -ohjelmia sekä työllisyyttä, väestöä ja taloutta tarkastelevia tilastoja vuosilta 2003–2009.

Kari-Björkbackan mukaan naisvaltaisten hyvinvointipalvelujen tuottavuutta ei tunnisteta, niitä pidetään syyllisinä kuntien velkaantumiseen ja niihin kohdistetut rahat kirjataan investointien sijaan kuluiksi sekä avustuksiksi, mikä asettaa peruspalvelutyön kurjistumispyrkimysten alaiseksi. Yksi keino purkaa sukupuolittunutta taloutta olisikin kytkeä käytännön aluekehitystyö ja sukupuolentutkimus kiinteään vuoropuheluun.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

EMILY HÖCKERT 14.11.2015

ETHICS OF HOSPITALITY: PARTICIPATORY TOURISM ENCOUNTERS IN THE NORTHERN HIGHLANDS OF NICARAGUA

Kansainvälisen liikkuvuuden kasvun myötä meidät on haastettu pohtimaan, miten kohtaamme vieraan ihmisen. Vieraanvaraisuus edellyttää valmiutta keskeyttää omia tapoja ajatella, toimia ja olla. Emily Höckertin mukaan vieraanvaraisuudessa on kyse tilan tekemisestä toiselle. Se ei kuitenkaan voi olla yksin kenenkään vastuulla. Ajatus vieraanvaraisuuden etiikasta kannustaakin sekoittamaan rooleja vieraan ja paikallisen välillä sekä jättämään oven auki ennakoimattomille asioille.

Höckert kulki tutkimuksessaan matkailijoiden, tutkijoiden ja kehitystyöntekijöiden jalanjäljillä Nicaraguan kahviylängöillä. Hän tutki vieraiden ja paikallisten välisiä kohtaamisia, joissa tavoitteena oli tukea kahvikyläen mahdollisuuksia hyötyä kasvavasta matkailusektorista. Paikallisten aktiivinen osallistuminen nähdään usein kestäväenä ja vastuullisena matkailukehityksen muotona. Höckert havaitsi, miten vieraiden halu auttaa ja kehittää saattoi lähes hiljentää autettavan. Toisaalta se tapa, jolla vieraat odottivat paikallisilta ehdotonta vieraanvaraisuutta, toi mieleen kaiun kolonialistisesta ajatusmaailmasta.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

EEVI JAAKKOLA 11.9.2015

YHTEISÖLLISYYS SYRJÄISELLÄ MAASEUDULLA ASUVIEN IKÄÄNTYNEIDEN ARJESSA

Yhteisöllisyys ja merkitykselliseksi koettu ympäristö vahvistavat syrjäseuduilla ikääntyvien identiteettiä ja voimavaroja. Eevi Jaakkolan mukaan erityisesti sellainen yhteisöllisyys on vahvistavaa, jossa on mukana runsaan paikalliskulttuurin ja sosiaalisen pääoman lisäksi myös ikääntyvän omaa inhimillistä pääomaa.

Jaakkola haastatteli tutkimukseensa vuosina 1935–1936 syntyneitä taivaalkoskelaisia, jotka elävät ikäkautta, josta hän käyttää nimitystä kolmas ikä. Kyseessä on eläkkeelle siirtymisen ja myöhäisvanhuuden väliin jäävä ikäkausi. Jaakkolan mukaan ikääntyminen tulisi yhteiskuntapolitiikassa nähdä jatkumona, jossa työntekijöiden ikääntyminen, kolmas ikä ja myöhäisvanhuus niveltäisivät yhteen.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Satukirjalle kansainvälistä huomiota

Arktisen keskuksen erikoistutkija Elina Helander-Renvallin satukirja *Auringon tytär* on valittu edustamaan saamenkielistä lastenkirjallisuutta International Board on Books for Young People (IBBY) -järjestön kunialistalle.

Suomeksi, englanniksi ja saameksi kirjoitettu teos sisältää viisi saamelaiseen mytologiaan pohjautuvaa satua. Kirjan on kuvittanut kaksitoista Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan fantasiakuvituskurssille osallistunutta opiskelijaa lukuvuonna 2010–2011. Kurssia ohjasi Sisko Ylimartimo, joka on myös toimittanut kirjan. Kirjan graafisen asun on suunnitellut Irma Varrio, ja sadut on kääntänyt englanniksi Liisa Reinikainen.

Mukaan Magna Charta Universitatumiin

Lapin yliopisto on allekirjoittanut kansainväliseen Magna Charta Universitatum -asiakirjan.

Magna Charta Universitatum on laadittu vuonna 1988 Euroopan vanhimman yliopiston, Bolognan yliopiston, 900-vuotisjuhlassa. Asiakirjan tavoitteena on nostaa esiin yliopistoperinteiden syvimpiä arvoja ja edistää eurooppalaisten yliopistojen yhteistyösiteitä. Sopimuksen on allekirjoittanut jo yli 800 yliopistoa 85 maasta.

Rehtori Mauri Ylä-Kotola allekirjoitti asiakirjan Bolognan yliopistossa 18.9.2015.

Vihreää valoa arktiselle informaatiokeskukselle

EU:n arktisen informaatiokeskuksen perustaminen Rovaniemelle eteni merkittävästi Euroopan parlamentissa, kun parlamentin budjettivaliokunta hyväksyi Petri Sarvamaan EU:n vuoden 2016 budjettiin tekemän muutosesityksen, jolla pyritään turvaamaan pysyvä rahoitus EU:n arktiselle informaatiokeskukselle.

– Päätös oman budjettilinjan avaamisesta arktiselle informaatiokeskukselle on erittäin tärkeä linjavalinta, jolla turvataan keskuksen perustaminen Rovaniemelle ja sen pitkäjänteinen rahoitus, budjettivaliokunnan varapuheenjohtaja Petri Sarvamaa toteaa.

– Pysyvä budjettilinja on välttämätön edellytys sille, että asiassa voidaan edetä päätöksiin asti. Ilman tätä päätöstä asia olisi ollut vaarassa jumiutua kokonaan EU:n rattaisiin. Työtä on yhä paljon jäljellä mutta nyt meillä on jälleen selkeä reitti eteenpäin, Lapin yliopiston Arktisen keskuksen johtaja Timo Koivurova sanoo.

Parlamentin jälkeen tarvitaan myös jäsenmaiden tuki neuvostossa.

Suomalais-kiinalaista yhteistyötä

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta ja Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet alkavat kehittää Suomen ja Kiinan välistä koulutus- ja tutkimusyhteistyötä oikeustieteiden ja sosiaalityön aloilla.

Kaksivuotisen yhteistyöhankkeen Sustainable Societal Development – regulatory framework and social work in China and Finland päämääränä on syventää ymmärrystä sosiaalityötä koskevien lakien ja käytänteiden välisestä suhteesta Suomen yrittäessä ylläpitää kestävää yhteiskunnallista kehitystä ja Kiinan rakentaessa sosiaaliturvajärjestelmää kestäväen yhteiskunnallisen kehityksen pilariksi.

Kiinalaisina yhteistyökumppaneina ovat Fudanin yliopisto (Shanghai) ja Graduate School of Chinese Academy of Social Sciences (Peking). Suomesta mukana ovat Helsingin, Itä-Suomen ja Jyväskylän yliopistot.

Lapin yliopiston opiskelijoille ja tutkijoille tarjoutuu ohjelman myötä mahdollisuus osallistua kiinalaisten oikeustieteen ja sosiaalityön professoreiden seminaareihin ja luennoille.

Kuvat VELLI KOURI

Presidentti Ahtisaari yliopistolla Ahtisaari-päivänä

Valtakunnallisten Ahtisaari-päivien yleisötilaisuus veti yliopiston Fellman-salin täyteen 12. marraskuuta. Tilaisuudessa pohdittiin konflikteja ja niiden ratkaisuja.

Yliopistonlehtori Tapio Nykänen haastatteli presidentti Martti Ahtisaarta muun muassa Syyrian sotaan ja pakolaiskriisiin liittyvistä teemoista. Presidentti on tunnettu rauhansaavutuksistaan erityisesti Indonesian Acehissa, Kosovossa ja Namibiassa, mutta hän on perehtynyt myös Lähi-idän tilanteeseen.

Lisäksi tilaisuudessa oli pohjoisen vähemmistöjä käsittelevä paneeli, jossa keskusteltiin saamelaiden asemasta, valtavirrasta poikkeavista uskonnollisista yhteisöistä, maahanmuuttajista ja turvapaikanhakijoista.

Ahtisaari-päivät on suomalaisen konfliktinratkaisuun keskittyvän Crisis Management Initiative (CMI) -järjestön vuosittain järjestämä valtakunnallinen tapahtuma, jonka tarkoituksena on edistää rauhanvälityksen ja sovittelun osaamista suomalaisessa yhteiskunnassa. Tänä vuonna päivien päätapahtumaa vietettiin Rovaniemellä.

Arktisen keskuksen ja Barents-sihteeristön yhteistyö jatkuu

Kirkkoniemessä sijaitseva kansainvälinen Barents-sihteeristö ja Lapin yliopiston Arktinen keskus ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen vuosille 2016–2019. Kyseessä on jatko yhteistyölle, joka on alkanut jo vuonna 2008, kun sihteeristö perustettiin.

Arktisen keskuksen tiedeviestintä auttaa kansainvälistä Barents-sihteeristöä viestinnässä ja tiedonhallinnassa. Esimerkiksi Barentsin euroarktisen neuvoston nettisivut www.beac.st sijaitsevat Lapin yliopiston palvelimella ja Arktinen keskus tuottaa myös Barents-yhteistyön uutiskirjeen, BarentSagan.

– Yhteistyö sopii erittäin hyvin Arktisen keskuksen profiiliin ja sen tiedeviestinnän tehtäviin. Yhteistyön myötä Lapin yliopistosta tulee virallinen Barents-yhteistyön toimija, ja tällä on merkitystä yliopiston yhteiskunnalliselle vaikutavuudelle, Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikkö Markku Heikkilä sanoo.

Yliopisto osuustoiminnan verkostoon

Lapin yliopisto on liittynyt Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin koordinoimaan osuustoiminnan ja yhteisötalouden Co-Op Network Studies -yliopistoverkostoon.

Verkosto tarjoaa opiskelijoille monitieteisiä osuustoiminnan ja yhteisötalouden verkko-opintoja sekä kehittää alan tutkimusta ja opetusta. Verkoston laajentuminen Lapin ja Vaasan yliopistoihin lisää verkoston kaikkien opiskelijoiden sivuainetarjontaa.

Tutkimus saamelaisten hyvinvoinnista

Sosiaalityön oppiaine on käynnistänyt uuden tutkimus- ja kehittämishankkeen, jossa tarkastellaan ensimmäistä kertaa saamelaisten hyvinvointia maanlaajuisesti.

Hankkeessa kerätään tietoa koko maan alueelta saamelaisten palvelukokemuksista, -tarpeista ja työmarkkinatilanteesta. Lisäksi kehitetään saamelaisten osallisuuden malleja luomalla kansalaisraati-tyyppistä toimintaa palvelusuunnittelun tueksi. Kerätty tieto tukee saamelaisten palvelujen järjestämistä sote-palvelujen rakenneuudistuksessa.

Hanke on valmisteltu yhteistyössä saamelaiskäräjien, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Sámi Soster ry:n ja Lapin sairaanhoitopiirin kanssa.

Hankkeen verkkosivuilla julkaistaan asiantuntija-haastatteluja suomeksi ja podcast-aineistoa englanniksi.

Ympäristökonfliktisoppaa nettivideoilla

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen koordinoima Saisiko olla ympäristökonfliktisoppaa? -hanke selvittää, mistä ympäristöoikeudellisissa sovittelussa on kyse.

Yksivuotinen hanke syventyy ympäristöoikeudelliseen sovitteluun muiden muassa jalkautumalla kansalaisaktivistien ja asiantuntijoiden pariin. Koh- taamisista tuotetaan puheenvuorovideoita, joilla tutkijat nostavat kuuluville myös yhteisöjen ja niihin kuuluvien ihmisten äänen.

Ympäristöoikeudellinen sovittelu tekee vasta tuloaan Suomeen, muualla siitä on jo hyviä kokemuksia.

– Sovittelun avulla voidaan ehkäistä ennakolta ympäristökonfliktien syntyä tai lyhentää konfliktien kestoa. On myös mahdollista, että sovittelun avulla vältetään pitkiltä ja usein kaikkia osapuolia turhauttavilta oikeusprosesseilta, sanoo hankkeen projektipäällikkö tutkijatohtori Leena Heinämäki Arktisesta keskukselta. Lisätietoa: www.ymparistokonfliktisovittelu.fi.

Tutkimuksessa merkittiin 140 kilometriä Lapin poroaitoja eri menetelmin. Aitaa tarkastamassa projektipäällikkö Markku Vierelä.

Poroaitojen merkintä vähentää riistakuolleisuutta

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen, Metsähallituksen luontopalveluiden ja Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen mukaan poroaitojen merkintä vähentää selvästi riistalintujen törmäyksiä poroaitoihin.

Metsäkanalinnuista riekko, teeri ja metso ovat alttiita törmäämään poroaitaan. Merkinnällä pystyttiin vähentämään erityisesti riekkojen kuolemia.

Nauhamerkinnöissä keltainen väri vähensi törmäyksiä parhaiten, ja myös harusmerkinnällä oli selvä törmäyksiä estävä vaikutus. Merkinnän tihentäminen vähensi törmäyksiä entisestään.

Aitojen merkinnällä voitiin ohjata myös hirvien kulkua. Merkinnällä pystyttiin vähentämään hirvien törmäysten aiheuttamia aidan korjauskustannuksia.

Äärimmäisistä sääilmiöistä elämystuotteita

Taiteiden tiedekunnan koordinoimassa Äärisää-hankkeessa etsitään keinoja, joilla äärimmäisiä sääilmiöitä kuten kylmää, pimeää ja sumua voidaan hyödyntää muun muassa elämysten tuottamisessa.

Hankkeessa kehitetään uusia elämystuotekonsepteja ja informaation esittämisen tapoja erilaisille luonnon ja sääilmiöiden muodostamille pinnoille. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi suunniteltaessa ääriolosuhteisiin uutta teknologiaa ja palveluita. Tulokset tukevat uusien arktisten tuotteiden ja palveluiden luomista sekä olemassa olevien kehittämistä toimialoille, jotka ovat pohjoisessa elinkeinoelämän kannalta merkittäviä.

Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat Hulluporo Oy, Santapark Oy, Rannan seudun matkailu Oy ja Metsähallituksen Ylä-Lapin luontokeskus Siida.

Kunniaa ympäristöoikeudelle

Ympäristöoikeuden kansainvälisen lippulaivajulkaisun *Journal of Environmental Law* -lehden kunniamaininta on annettu Lapin yliopiston Arktisen keskuksen kolmen tutkijan artikkelille. Artikkelin kirjoittajina ovat Timo Koivurova, Paula Kankaanpää ja Adam Stepien.

Oxford University Pressin julkaiseman lehden raati valitsee vuosittain lehden parhaan artikkelin ja antaa lisäksi kunniamaininnan. Koivurova, Kankaanpää ja Stepien osoittavat artikkelissaan, kuinka Arktisen neuvoston toimijat ovat kokeilleet erilaisia keinoja edistääkseen ympäristönsuojelua alueella ja valinneet pitkän ajan kuluessa ne keinot, jotka ovat toimineet. Ylipäänsä Arktinen neuvosto on pystynyt vähin erin löytämään oman tapansa toimia ympäristöasioiden hallintajärjestelmässä. Palkitun artikkelin kirjoittamista johti Lapin yliopiston Arktisen keskuksen johtaja, tutkimusprofessori Timo Koivurova.

Uusia toimintamalleja maahanmuuttajien työllistymiseen

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta ja Arktinen keskus ovat käynnistäneet Foreign Lounge (FOLO) -hankkeen, jossa kehitetään uusia toimintamalleja maahanmuuttajien työllistymiseen.

Hankkeessa luodaan työnhakijan ja työnantajan kohtaamiselle uudenlaisia käytäntöjä, joita voidaan hyödyntää myöhemmin myös työvoimapalveluissa. Maahanmuuttajien ammatillinen osaaminen, työkokemus sekä kulttuuri- ja kielitaidot nostetaan myönteisinä vahvuuksina esille työhaussa. FOLO tarjoaa maahanmuuttajille työhaun ohjausta, osaamisportfolioiden laadintaa, osaamisen uudenlaista esilletuomista, työnantajakontakteja sekä yritysverkostoja ja vertaistukea työhaussa.

– Yrityksissä on erilaisia liiketoiminnan kansainvälistymiseen liittyviä tehtäviä, joissa maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden osaamiselle olisi käyttöä. Taroituksena onkin löytää yritysten uudet työmahdollisuudet yhteistyössä työnhakijan kanssa, projektikoordinaattori Nafisa Yeasmin sanoo.

FOLO tekee yhteistyötä Lapin kauppakamarin, Lapin yrittäjien ja TE-toimiston kanssa. Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Lapin ELY-keskus.

Tukea naisyrittäjille

Lapin yliopiston koulutus ja kehittämispalveluissa on käynnistynyt Hyvinvointialan naisyrittäjyys -jatkokohanke. Se pyrkii vahvistamaan naisyrittäjyyttä Lapissa luomalla yrittäjyyttä tukeva alueellinen toimintamalli sekä verkostoitumismahdollisuuksia kuntatoimijoiden ja naisyrittäjien välille.

Hyvinvointialan naisyrittäjille suunnatussa valmennusohjelmassa jokaisen yrittäjän kanssa tehdään henkilökohtainen kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta koulutus- ja kehittämistoiminta voidaan kohdistaa suoraan yrittäjän tarpeisiin. Hankkeessa tuetaan myös hyvinvointialalle yrittäjäksi aikovia naisia yritystoiminnan perustamisessa.

Lapin korkeakoulukonsernin ja Pohjoisimman Lapin Leaderin yhteishanke toimii Sodankylässä, Kemijärvellä, Tervolassa, Enontekiöllä ja Muoniossa. Toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan kuntien yritystoiminnan kasvuun ja alueiden elinvoimaisuuden parantamiseen. Mukana olevien kuntien palvelutuotannon tarvetta arvioidaan selvityksin.

Sociopolis uudisti nettisivunsa

Sociopolis on Lapin yliopiston, Lapin ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen muodostama osaamiskeskittymä, joka tekee yhteistyötä sosiaalialan korkeakoulujen, osaamiskeskuksen, käytännön toimijoiden ja asiakkaiden välillä.

Projektipäällikkö Tarja Kemppainen toteaa, että Sociopoliksen uudet sivut tarjoavat entistä jäsenyöneempää ja reaaliaikaisempaa tietoa verkoston toiminnasta opiskelijoille, käytännön työntekijöille ja korkeakouluille. Lisätietoa: www.luc.fi/sociopolis

Kuvat MARKO JUNTILLA

Tieteen päivillä ennätysyleisö

Lapin yliopiston Tieteen päiviä seurasi tänä vuonna ennätysyleisö. Kaikkiaan päiviä seurasi 1 350 henkilöä. Tapahtumaan osallistuneiden määrä yli kaksinkertaistui vuoteen 2013 verrattuna. Päivien teemana oli sattuma.

Eniten kävijöitä yliopistolle veti tutkimusprofessori Timo Partosen Sattuma ja rakastuminen -luento, jolle osallistui reilusti yli parisataa nuorta kuulijaa. Seuraavaksi suosituin oli Kummallisia hoitoja ja ihmeellisiä tuloksia -luento, jolle osallistui vajaa parisataa kuulijaa. Myös universumia ja Kiina-tutkimusta käsittelevät yleisötilaisuudet vetivät väkeä.

Koululaisille suunnattujen työpajojen aamu- ja päiväryhmät olivat niin ikään tupaten täynnä. Myös tutkijoiden jalkautuminen paikallislukioon onnistui hyvin. Lyseonpuiston lukiossa kiinatutkijoita kuunteli noin nelisensataa lukiolaista.

Oikeustieteen alumnitapaaminen

Noin puolet 36 vuotta sitten oikeustieteen opinnot silloisessa Lapin korkeakoulussa aloittaneista osallistui lokakuussa 2015 Lapin yliopistolla järjestettyyn oikeustieteen alumnitapaamiseen.

Itsekin oikeustieteen opinnot vuonna 1979 aloittanut apulaisprofessori Mirva Lohiniva-Kerkelä sanoo, että tapahtuman järjestäminen otettiin vuosikurssilaisten keskuudessa ilolla vastaan.

– Tapaamisella on merkitystä yksilöiden tasolla: on kiva tavata opiskelukavereita ja kuulla, miten kunkin ura ja elämä on edennyt, Lohiniva-Kerkelä sanoo.

Oikeustieteen opiskelijoiden ainejärjestön eli Artiklan ensimmäisen hallituksen puheenjohtaja Kuopion kaupungin palvelualuejohtaja, kaupunginjohtajan varamies Jarmo Pirhonen hehkuttaa myös tapaamisen merkitystä.

– Kurssin kiinteytys ja yhteishenki nostavat edelleen pintaan lämpimiä muistoja vuosien takaa. Tällaiset tapaamiset ovat tervetulleita ja arvokkaita henkilöiden itsensä kannalta. On mukava muistella menneitä ja kuulla samalla Lapin yliopiston ja oikeustieteiden tiedekunnan tuoreimmat kuulumiset, Pirhonen sanoo.

Kemijoki Oy:n toimitusjohtaja Tuomas Timonen.

Kemijoki Oy:ltä tukea yliopistolle

Kemijoki Oy on lahjoittanut Lapin yliopiston varainkeruuseen 60 000 euroa. Lahjoituksellaan yhtiö haluaa olla eturivissä turvaamassa Lapissa annettavaa yliopistotasaista opetusta.

Kemijoki Oy:n toimitusjohtaja Tuomas Timosen mukaan itsenäinen Lapin yliopisto on yhtiölle tärkeä yhteistyökumppani. Lapin yliopiston tieteenaloista erityisesti oikeustieteet ja yhteiskuntatieteet liittyvät Kemijoki Oy:n toimintaan, mutta yhteistyötä on tehty myös muiden tieteenalojen kanssa.

Yliopiston tarjoama jatko- ja täydennyskoulutus avaa koulutusmahdollisuuksia Kemijoki Oy:lle ja sen yhteistyökumppaneille ja palvelee näin yhtiön liiketoimintaa.

– Työllistämme edelleen välillisesti satoja ihmisiä Lapissa. On selvää, että yhtiö ja sen yhteistyökumppanit tarvitsevat korkeasti koulutettuja osaajia eri tehtäviin myös tulevaisuudessa, Timonen sanoo.

APURAHAT

**JENNY JA ANTTI WIHURIN
RAHASTON APURAHAT**

Lapin yliopisto sai 10 000 Rovaniemen kansainvälisen In the Spirit of the Rovaniemi Process – Local and Global Arctic -konferenssin järjestämiseen.

Taiteen maisteri Suvi Sandvik sai 4 500 väitöskirjatyön Vaate kuin uni – surrealististyyllisen vaatetusmuodin tulo Suomeen 1930–1950-luvuilla viimeistelyyn.

**ALFRED KORDELININ SÄÄTIÖN
APURAHAT**

Alfred Kordelinin säätiö on myöntänyt yhteiskuntatieteiden tohtori Saara Koikkalaiselle puolen vuoden mittaisen post doc -rahoituksen, 14 000 euroa, tutkimukseen Tutkimus uudelleenmuuttajista Euroopan vapaan liikkuvuuden alueella.

Taideperustaista ympäristökasvatusta

Lapin yliopiston kuvataidekasvatus on mukana Oulun yliopiston koordinoimassa uudessa hankkeessa, jossa suunnitellaan taidetta ja luonnontiedettä yhdistäviä, modernein työvälinein ja -tavoin toteutettavia ympäristökasvatuksen opintokokonaisuuksia. Opinnot toteutetaan pääosin Oulungan tutkimusasemalla Kuusamossa.

Lapin yliopiston kuvataidekasvatus tuo hankkeeseen kansainvälisen kokemuksensa taideperustaisen ympäristökasvatuksen kehittäjänä ja onnistuneiden käytäntöjen luoja. Hankkeen kohderyhmänä ovat opettajaksi opiskelevat ja jo työelämässä olevat aineen- ja luokanopettajat.

HEIKKI RENVALL

ETMU-tunnustuspalkinto Elina Helander-Renvallille

Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura (ETMU) on myöntänyt vuosittaisen ETMU-tunnustuspalkinnon saamelaisen kulttuurin erikoistutkija Elina Helander-Renvallille.

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen alkuperäiskansaja saamentutkimuksen toimistoa johtava Elina Helander-Renvall on saamentutkimuksen ja alkuperäiskansatutkimuksen pioneereja Suomessa ja pohjoismaissa. Kansainvälisesti hän on yksi tunnetuimmista saamelaistutkijoista.

Helander-Renvall on tutkinut laajasti alkuperäiskansojen ja saamelaisten omiin epistemologioihin pohjautuen muun muassa saamelaisten perinteistä ekologista tietoa, tapaoikeuksia, luontosuhdetta, spirituaalisuutta ja mytologiaa.

ETMU-tunnustuspalkinto voidaan myöntää henkilölle, joka on tehnyt merkittävää työtä tutkijana tai käytännön toimijana etnisten suhteiden ja muuttoliikkeen kysymysten parissa Suomessa ja kansainvälisesti.

Nafisa Yeasminille oikeusministeriön erikoismaininta

Tutkija Nafisa Yeasminille on myönnetty oikeusministeriön erikoismaininta ansiokkaasta työstä suvaitsevaisuuden ja demokraattisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Yeasmin tutkii maahanmuuttoa Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa. Hän on Lapin etnisten suhteiden neuvottelukunnan jäsen ja Arktiset maahanmuuttajat ry:n puheenjohtaja.

Päätöksen perusteluiden mukaan Nafisa Yeasmin on edistänyt erityisesti maahanmuuttajien osallisuutta ja järjestötoimintaosaamisen kasvattamista. Hän on ollut aktiivinen perustettaessa Rovaniemelle Arktiset maahanmuuttajat (AMA) -yhdistystä, ottanut siinä aktiivisen roolin ja edistänyt näin hyviä etnisiä suhteita ja etnistä yhdenvertaisuutta. Lisäksi Yeasmin on tehnyt eri toimijoiden kanssa monipuolista maahanmuuttopolitiikkaa ottamalla aktiivisesti osaa aiheesta käytyyn julkiseen keskusteluun.

Lotta Viikarille tunnustusta avaruusalan tutkimuksesta

International Academy of Astronauticsin vuosittain myöntämä Social Science Book Award -palkinto parhaasta yhteiskuntatieteellisestä avaruusalan tutkimuksesta on tänä vuonna myönnetty *Handbook of Space Law* -teokselle.

Oikeustieteiden tiedekunnan kansainvälisen oikeuden professori sekä ilmailu- ja avaruus oikeuden instituutin johtaja Lotta Viikari on yksi teoksen kirjoittajista. Viikari kirjoitti teokseen avaruustoiminnan ympäristöllisestä sääntelystä.

Handbook of Space Law -teoksen tekijöiksi kutsuttiin 12 avaruus oikeuden johtavaa asiantuntijaa eri puolilta maailmaa, joten teos on kattava esitys avaruussektorin ajankohtaisista oikeudellisista kysymyksistä.

Outi Ylitapio-Mäntylä Vuoden lappilaiseksi opettajaksi

Lapin aluehallintovirasto ja OAJ:n Lapin alueyhdistys ovat valinneet yliopistonlehtori Outi Ylitapio-Mäntylän Vuoden 2015 lappilaiseksi opettajaksi.

Ehdotuksen Outi Ylitapio-Mäntylän valitsemiseksi teki Lapin lastentarhanopettajat ry, joka korosti ehdotuksessaan erityisesti Ylitapio-Mäntylän osuutta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman yliopistotasoisesta lastentarhanopettajakoulutuksen saamiseksi Lapin yliopistoon. Koulutus järjestetään yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa. Lapin yliopistossa järjestettävä koulutus helpottaa varhaiskasvatuksen ammattilaisten saamista Lappiin.

Outi Ylitapio-Mäntylä toimii Lapin yliopiston lastentarhanopettajakoulutuksen vastuuopettajana. Valinnalla halutaan nostaa esille myös uudistuvan varhaiskasvatuksen merkitystä osana lapsen opintopolkua.

Soveltavan kuvataiteen julkaisulle laatupalkinto

Timo Jokelan, Glen Couttsin, Maria Huhmarinien ja Elina Härkösen toimittama julkaisu *Cool – Applied Visual Arts in the North* on saanut kansainvälisen taidekasvatusjärjestö InSEAn (International Society of Education through Art) laatupalkinnon.

Julkaisu esittelee Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa vuosina 2011–2014 järjestetyn soveltavan kuvataiteen maisteriohjelman tuloksia.

Julkaisu on arvioitu InSEAn julkaisu- ja tutkimuskomiteassa. Arvion mukaan julkaisu tuo merkittävää uutta näkökulmaa alalle sekä tukee InSEAn tavoitteita ja toimintaa koulutuksen ja kasvatukseen uudistajana.

NIMITYKSIÄ

ANNA-LEENA MUOTKA

**Timo
Koivurova**

Arktisen
keskuksen
johtajaksi

Lapin yliopiston hallitus on valinnut tutkimusprofessori Timo Koivurovan Arktisen keskuksen johtajaksi viisivuotiskaudelle 2016–2020. Koivurova on työskennellyt elokuusta asti Arktisen keskuksen vt. johtajana. Paikkaa haki kaikkiaan 13 henkilöä Suomesta ja ulkomailta, ja valintaa varten haastateltiin neljä ehdokasta.

Koivurova on väitellyt Lapin yliopistossa vuonna 2001 ympäristövaikutusten arvioinnista arktisella alueella. Hän on toiminut Arktisessa keskuksessa Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin johtajana ja tutkimusprofessorina vuodesta 2004 alkaen.

ARTO LIITI

**Anneli
Pohjola**

Suomen
Akatemian
toimikuntaan

Valtioneuvosto on nimennyt Suomen Akatemian tieteelliset toimikunnat kaudelle 2016–2018. Lapin yliopiston professori Anneli Pohjola nimettiin sosiaalityön tutkimuksen toimikuntaan.

Suomen Akatemiassa toimii neljä tieteellistä toimikuntaa, jotka hoitavat Akatemian tehtäviä toimialoillaan. Niiden yhtenä keskeisenä tehtävänä on tehdä kilpailuun ja laatuun perustuen rahoituspäätöksiä tutkimushankkeista.

ANNA-LEENA MUOTKA

**Lassi
Heininen**

Petroskoin
valtionyliopiston
kunniatohtoriksi

Petroskoin valtionyliopiston akateeminen neuvosto on myöntänyt Lapin yliopiston professori Lassi Heiniselle Petroskoin valtionyliopiston kunniatohtorin arvon. Heininen vastaanotti arvon yliopiston 75-vuotisjuhlissa syyskuussa.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan arktisen politiikan professori Lassi Heininen on tehnyt yhteistyötä Petroskoin valtionyliopiston kanssa 1990-luvun alusta lähtien. Hän on luennoinut Petroskoin valtionyliopistossa, ja hänellä on ollut vierailuprofessuuri yliopistossa kahteen eri otteeseen. Lisäksi hän on toiminut tohtoriopiskelijoiden ohjaajana sekä osallistunut Karjalan kansainvälisen kesäkoulun perustamiseen, johtamiseen ja vuosittaiseen järjestämiseen.

ANNA-LEENA MUOTKA

**Markus
Aarto**

NUASin
johtoryhmään

Det Nordiska Universitets Administratörs Samarbetet (NUAS) on valinnut Lapin yliopiston hallintojohtaja Markus Aarton johtoryhmänsä jäseneksi. Johtoryhmään kuuluu kaksi edustajaa Tanskasta, Ruotsista, Norjasta ja Suomesta sekä tarkkailijajäsenet Grönlannista ja Färsearilta. Valinta tehtiin Tukholmassa lokakuussa 2015.

REETTA LINNA

**Lenita
Hietanen**

Yrittäjyys-
kasvatuksen
tutkimusseuran
puheenjohtajaksi

Yrittäjyyskasvatuksen tutkimusseura on valinnut vuosikokouksessaan syyskuussa seuran hallituksen puheenjohtajaksi vuodeksi 2016–2017 Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan musiikkikasvatuksen yliopistonlehtori Lenita Hietanen. Hietanen on toiminut seuran hallituksen varajäsenenä vuosina 2014–2015.

Yrittäjyyskasvatuksen tutkimusseura edistää yrittäjyyskasvatuksen monitieteistä tutkimusta ja sen käytäntöön soveltamista. Seura tukee yrittäjyyskasvatuksen tutkimustyötä, tutkijoiden ja toimijoiden keskinäistä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä, järjestää konferensseja sekä edistää ja harjoittaa alan julkaisutoimintaa.

NUASiin kuuluu 62 jäsenkorkeakoulua pohjoismaista. NUAS toimii yhteistyössä Pohjoismaisen ministerineuvoston, eri koulutusorganisaatioiden ja viranomaisten kanssa tiivistääkseen pohjoismaista korkeakoulu-yhteistyötä ja parantaakseen korkeakouluhallinnon laatua.

hiutaleita

AINI LINJAKUMPU

Tutkija, yhteiskuntatieteiden tiedekunta,
Lapin yliopisto

**” Millaisella kansakunnalla on
varaa jättää hyödyntämättä
korkeimman koulutuksen
saaneiden ihmisten työpanos?**

ANNA-LEENA MUOTKA

KANSALLINEN HÄPEÄ

Valmistuneiden tohtoreiden määrä on liki nelinkertaistunut Suomessa parissa vuosikymmenessä. Tämä on ollut johdonmukainen seuraus 1980- ja 1990-lukujen poliittisesta tahdosta. Tohtorimäärää haluttiin nostaa ja uskottiin, että heille olisi myös tehtävänsä yhteiskunnassa.

Tohtorien määrä on kasvanut nopeassa tahdissa, mutta työllistyminen ei ole seurannut samaa kehityskulkua. Kymmenessä vuodessa työttömien tohtoreiden määrä on noin kolminkertaistunut.

Vaikka tohtorien työllisyysprosentti verrattuna muuhun väestöön on edelleen alhainen, asiassa on jotain hyvin oireellista. Millaisella kansakunnalla on varaa jättää hyödyntämättä korkeimman koulutuksen saaneiden ihmisten työpanos?

Monilla tohtorin hattua haaveilevilla on tavoitteena ura tutkimuksen maailmassa. Nykyisessä tilanteessa yliopistot ja tutkimuslaitokset eivät kuitenkaan pysty vastaamaan tähän toiveeseen. Taloudelliset edellytykset ovat pikemminkin pienenemässä kuin kasvamassa.

Ydinkysymys ei ole kuitenkaan se, miten kasvavat tohtorivarannot saadaan työllistettyä yliopistojen ja tutkimuslaitosten piiriin. Pikemminkin pitäisi kysyä, miksi työllistymistä ei tapahdu muille aloille yhteiskunnassa.

On epäilemättä edelleen mielikuvia siitä, miten tohtorit ovat norsunluutorneissaan piileskeleviä hippiäisiä, joita yhteiskunta rahoittaa vähillä resursseillaan vuosikausia ja mahdollisesti vuosikymmeniä.

Jotenkin kierosti ajatellaan, että tohtoritutkimnon tehnyt on vähemmän kelvollinen työntekoon kuin maisteri, saati että tohtorius olisi lisännyt työmarkkinakelpoisuutta.

Samaa ajattelutapaa on nähtävissä niissä viime aikoina esiin tulleissa näkemyksissä, että maistereiden sijasta olisi keskityttävä yhä enemmän kandidaattien kouluttamiseen.

Monimutkaistuva ja yhä enemmän tiedon hallintaan keskittyvä maailma ei tarvitse vähemmän ja huonommin koulutettuja ihmisiä, vaan paremmin koulutettuja. Toki tarvitsemme niitä, jotka menevät suoremmin työmarkkinoille ilman vuosikausien koulutusta. Tästä huolimatta on käsittämätöntä ajatella, että suomalaisen yhteiskunnan ongelmat ratkeaisivat alentamalla koulutuksellista pääomaa.

On kansallinen häpeä, että korkeakoulutus ja sen saaneiden ihmisten resurssit nähdään merkityksettöminä tai jopa taakkana yhteiskunnalle. Ei pidä pyrkiä riman ylittämiseen matalalta, kun kyvyt riittäisivät paljon korkeammalle. Kun tavoitellaan vähää, saadaan myös vähän.

Rauhallista
Joulunaikaa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Pohjoisen puolesta – maailmaa varten

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

PROFESSORILIITTO JA TIETEENTEKIJÖIDEN LIITTO

communicatio academica 2016

HYINEN TIEDE

15.1.2016 *Fellman-sali, Lapin yliopisto*

11.00 *Lounas*

12.00 **AVAUS**

puheenjohtaja Kaarle Hämeri, Professoriliitto

12.10 **VUODEN PROFESSORIN JULKISTUS**

12.30 **LAPIN YLIOPISTON TERVEHDYS**

hallituksen puheenjohtaja Raimo Väyrynen

12.45 **JÄÄTYYKÖ TIEDE – SALLITAANKO ENÄÄ RÖNSYJÄ? -PANEELI**

puheenjohtaja Petri Koikkalainen, Tieteentekijöiden liitto

kustannusjohtaja Matti Hepola, Lapin yliopiston hallituksen jäsen

tiedeasiamies Kalle Korhonen, Koneen säätiö

pääjohtaja Anni Huhtala, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

johtaja Johan Edelheim, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti

14.00 *Kahvi*

14.30 **ARKTISUUS – GLOBAALISUUS**

johtaja Timo Koivurova, Arktinen keskus

professori Maria Lähteenmäki, Itä-Suomen yliopisto

Keskustelua

15.15 **HYDYTTÄVÄTKÖ RANKINGIT TIEDETEKOA?**

professori Niilo Kauppi, Jyväskylän yliopisto

johtaja Riitta Majjala, Strategisen tutkimuksen neuvosto

Keskustelua

16.00 *Musiikkia*

Pekka Kumpulainen ja Giorgios Apostolakis

16.15 *Seminaari päättyy*

Siirtyminen vastaanotolle

16.30 *Vastaanotto, Rovaniemen kaupunki*

Kaupungintalo

17.30 *Vastaanotto päättyy*

Tapahtuman juontajaa Ylen toimittaja Tapio Räihä.

Ilmoittautumiset 8.1.2016 mennessä osoitteeseen

www.professoriliitto.fi/tapabtumat/communicatio-academica-2016